O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI

Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

ХАЛҚ СЎЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

2001 йил 15 август чоршанба
Сотувда эркин нархда
№ 159-160 (2721-2722)

Олий Мажлис сессияси олдидан

Навбатдаги мулоқот

Иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг VI сессияси олдидан Парламент даргоҳида сессияга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш масалалари бўйича Оммавий ахборот воситалари вакиллари билан навбатдаги мулоқотни Олий Мажлис Аграр, сув хўжалиги масалалари ва озиқ-овқат қўмитаси, Атроф-муҳит ва табиатни муҳофаза қилиш масалалари қўмитаси раҳбарлари ҳамда ана шу қўмита томонидан сессия кун тартибига киритилаётган масалаларга бевосита дахлдор ташкилотлар, муассасалар ва идораларнинг вакиллари ўтказдилар.

Олий Мажлиснинг Аграр, сув хўжалиги масалалари ва озиқ-овқат қўмитаси раиси Искандар Қаландаров маълумотига кўра, ҳисобот даврида ушбу қўмита фаолияти қишлоқ хўжалиги соҳасидаги ислоҳотларнинг ҳуқуқий асосларини собитқадамлик билан яратишга қаратилди. Пировард натижада, қишлоқ хўжалигида маъмурий-буйруқбозлик, боқимандалик, лаёқатсизлик ва иқтисодий масъулиятсизлик таг-томири билан тугатилиб, адолат, қонун устуворлигини таъминлаш, корхоналарнинг иқтисодий эркинлигини, хўжалик юритишда ташаббускорлик, тадбиркорликка кенг йўл очиш, хусусий мулкчиликни шакллантириш, ривожлантириш ва ҳимоялаш асослари вужудга келди.

Қўмита фаолиятида сайловчиларнинг мурожаатлари бўйича иш олиб бориш алоҳида ўрин тутади. Ўтган даврда сайловчилардан 400 тадан ортиқ мурожаат тушиб, қўмита уларда кўтарилган масалаларни ҳал этиш борасида тегишли ишларни олиб борди.

Атроф-муҳит ва табиатни муҳофаза қилиш масалалари қўмитасининг раиси Қудайберган Жумабеков маърузасида таъкидланганидек, ўтган ҳисобот даврида ушбу қўмита атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва табиатдан фойдаланиш бўйича давлат миқёсидаги фаолиятнинг ҳуқуқий асосларини такомиллаштириш, қонунлар ижросини назорат қилиш борасида самарали иш юритди.

Ҳисобот даврида сайловчилардан 50 дан кўпроқ мурожаат тушди. Қўмита аъзолари томонидан 37 сайловчи қабул қилинди. Тушган хатлар ва аризалар вазирликлар, идоралар ва ҳокимликлар билан биргаликда кўриб чиқилиб, амалий чора-тадбирлар белгиланди.

Қўмита раислари, анжуманда иштирок этган бошқа вазирликлар, банклар ва ташкилотлар раҳбарлари оммавий ахборот воситалари вакилларини қизиқтирган саволларга жавоб бердилар.

Матбуот анжуманини Олий Мажлис Норматив-ҳуқуқий атамалар комиссияси раиси Миракмал Миролимов бошқарди.

М. САФАРОВ.

ОНАЛИК ВА БОЛАЛИК

бугуннинг муҳим мавзуси

Олий Мажлисда бўлиб ўтган «Хотин-қизлар ва болалар нашрлари, телевидение ва радио дастурларида оналик ва болалик мавзуининг акс эттирилиши» мавзусидаги семинар-кенгашни Олий Мажлис Матбуот ва ахборот қўмитасининг раиси Ўткир Ҳошимов олиб борди.

Маърузачилар ва сўзга чиққанлар асосан аёллар ва болалар нашрлари, телерадио фаолияти ҳамда уларда соғлом муҳит, соғлом мафкура, мактаб дарсликлари, оналик ва болалик мавзусининг қандай ёритилаётганлиги ҳақида фикр юритдилар.

Айни пайтда мамлакатимиз миқёсида болалар ва ўсмирлар, ёшлар, хотин-қизларга мўлжалланган нашрлар, дастурлар етарли даражада. Уларда оналар ва болалар мавзуига катта эътибор берилаяпти.

«Тонг юлдузи», «Класс», «Жеткеншек» газеталарида болалар руҳиятига мос қизиқарли мақолалар бериб борилаяпти. «Ёш куч» журналида ташкил этилган «Ҳадемай оила қурасиз» рукни айнан шу нашр ўқувчиларига мослиги қувончли ҳолдир. Лекин бу болалар нашрларида эълон қилинаётган барча хабар ва мақолалар юқори савияда, деган маънони англатмайди. Уларда шунчаки ахборот кўринишидаги материаллар кўплаб учрайди.

Ёшларнинг «Туркистон» газетаси фаолият майдони нисбатан кенг. Газета саҳифаларида ёшлар муаммоларига оид қизиқарли мақолалар чоп этилаяпти. Булардан ташқари газетада ёшлар тарбияси, уларнинг маънавий ва мафкуравий камолоти, айрим ёшларнинг турли диний-экстремистик оқимлар таъсирига берилиши қандай оқибатларга олиб келиши тўғрисида янада теранроқ мақолалар берилса, мутахассислар чиқишлари кўпайтирилса, мақсадга мувофиқ бўларди.

Ўзбекистон Телерадиокомпанияси дастурларидаги оналар ва болалар, аёллар муаммоларига оид чиқишларнинг анчагина қисми кўпчиликка манзур бўлаяпти. Айниқса, «Ёшлар» телеканалининг «Давр-интервью», «Ҳайрат», «Бегойим», «Азизим» каби кўрсатувлари аллақачон ўз мухлисларини топган.

Семинар-кенгашда кун тартибидаги масала юзасидан яна кўплаб таклиф ва мулоҳазалар ўртага ташланди.

Абдурасул САТТОРОВ, «Халқ сўзи» мухбири.

УЛАРГА ҲАММАНИНГ ҲАВАСИ КЕЛАДИ...

Суратда шодон жилмайиб турган бу қизалоқ бахтли болаликнинг сурурли онларида яшаяпти. Қизалоқ ва унинг тенгдошлари ҳаётлари тинч, осуда, қувноқ ўтаётганидан мамнун. Улар яхши ўқишлари, комил инсон бўлиб етишишлари учун ўзларига яратилаётган қулайликлардан бениҳоя миннатдор.

Бу каби ёшлар бошлари узра парвона ота-оналари кўрсатаётган ғамхўрликларни дил-дилдан ҳис этишлари аниқ. Улар, ахир, «Фарзандлари соғлом халқнинг келажаги порлоқдир», дея қайта-қайта уқтиргувчи ва шунга яраша шарт-шароитлар яратиш йўлида тинмай қайғураётган Юртбошисининг болажонлари-да.

Зеро, уларга ҳамманинг ҳаваси келади...

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

АВГУСТ – ҲАЛ ҚИЛУВЧИ ОЙ

Жиззахда ғўза парваришининг бугунги аҳволи ва пахта йиғим-теримига тайёргарлик масалаларига бағишланган йиғилиш бўлди. Унда қишлоқ хўжалигига алоқадор республика ва вилоят ташкилотлари раҳбарлари, мутахассислар иштирок этдилар.

Йиғилишни Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси И.Жўрабеков бошқарди.

Жорий йилда 114,5 минг гектар майдонда деҳқончилик қилаётган вилоят пахтакорлари 248 минг тонналик хирмон бунёд этиш ниятида меҳнат қилишмоқда. Сув танқислигига қарамай, улар ҳосил тақдирида ҳал қилувчи давр — август ойида ғўза парваришига зўр беришмоқда. Ҳозиргача пайкаллардаги ғўзалар 4 марта культивация қилиниб, икки марта сувга, икки марта ўғитга қондирилди. Аммо Зарбдор, Пахтакор, Арнасой, Зафаробод тумани далаларида ғўза ривожи нотекис, кўпгина майдонларни ўт босган, суғориш ва культивация ишлари ўз ҳолига ташлаб қўйилган. Энг ачинарлиси, айни ҳосилга-ҳосил қўшиладиган паллада ғўза парвариши сусайтириб юборилган.

Йиғилишда билдирилган танқидий хулосалардан келиб чиқиб, 25 августга қадар ғўза парваришини агротехника қоидалари асосида давом эттириш, дефолиацияга пухта тайёргарлик кўриш, терим машиналарини мавсумга жиддий ҳозирлаш юзасидан тавсиялар берилди, зарур чора-тадбирлари белгиланди.

Йиғилишда вилоят ҳокими Ш.Мирзиёев қатнашди.

Йўлчи ЖЎРА, ЎзА мухбири.

Маърифат соати

Янги таълим – тараққиёт таянчи

Кадрлар тайёрлаш миллий дастурида мамлакатимизда узлуксиз таълимни жорий этиш энг муҳим вазифалардан бири этиб белгиланган. Ўрта махсус, касб-ҳунар таълими бу тизимда алоҳида ўрин тутади. Узлуксиз таълим ғоясига мувофиқ, тўққиз йиллик умумий мажбурий таълим билан ўрта махсус, касб-ҳунар ўқув юртлари — академик лицейлар ҳамда касб-ҳунар коллежларидаги уч йиллик махсус таълимни ўзида мужассам этган ўн икки йиллик таълим тажрибаси юртимизда жорий этилди. Бундан мақсад шуки, биринчидан, лицейлар ва коллежлар талабалари бу таълим даргоҳларида фақат асосий умумтаълим билимларинигина эмас, балки танланган олий ўқув юртларига кириш учун қўшимча равишда муайян фанлар бўйича махсус билимларни ҳам эгаллайдилар. Иккинчидан, шу уч йил мобайнида улар 2-3 та касбларни ҳам ўрганиб чиқадилар.

1998 йилнинг 1 сентябридан 15 та академик лицей ва 20 та касб-ҳунар коллежи республиканинг барча вилоятларида ёшларга ўз эшикларини очди. Бу йил ана шу талабалар таълим даргоҳларини тамомлаб, ҳаётга йўлланма олдилар.

Ҳозирги кунгача мамлакатимизда 46 та академик лицей ва 260 та касб-ҳунар коллежи ташкил этилган. Ушбу янги таълим муассасаларининг қурилишида мамлакатимиз иқлим шароити, шаҳар ва қишлоқларнинг жойлашиши, аҳолининг демографик ҳолати, ишлаб чиқаришнинг ва табиий ресурсларнинг минтақавий жойланиши ҳисобга олинган.

1998-2000 йилларда бундай янги таълим муассасаларини бунёд этиш учун 135 миллиард сўм маблағ сарфланди.

Ҳозирги кунда мамлакатимиз эҳтиёжи учун зарур бўлган ишлаб чиқариш, транспорт ва алоқа соҳасида 69 та, қурилиш ва уй-жой-коммунал хўжалиги учун 30 та, қишлоқ хўжалиги соҳасида 84 та, соғлиқни сақлаш соҳаси бўйича 11 та, савдо, умумий овқатланиш ва хизмат кўрсатиш соҳасида 30 та, ижтимоий-иқтисодий ва таълим бўйича 37 та касб-ҳунар коллежида кадрлар тайёрланмоқда. Яқин даврда республикадаги академик лицейлар сони 181 тага, касб-ҳунар коллежлари сони 1611 тага етади. Ва шу йўсинда, уларда мамлакатимиз мактабларининг 9-синфларини битираётган барча ёшлар тўлиқ қамраб олинади.

Янги андозадаги таълим муассасаларида тайёрланаётган кадрларнинг сифат даражасини кўтариш учун жаҳон миқёсида эътироф этилган ва халқаро талабларга жавоб берадиган таълим стандартларини яратиш алоҳида аҳамиятга эга. Шу мақсадда 1998 йилдан бошлаб ўрта махсус, касб-ҳунар муассасалари учун янги давлат таълим стандартларини тайёрлашга киришилди. Ҳозирги пайтда республикамизнинг зарур шарт-шароитларга эга бўлган 58 та тажриба-синов майдончасида 200 та соҳа стандартлари лойиҳаси, 211 та ўқув режаси, 3 мингга яқин ўқув дастурлари ҳамда чуқурлаштирилиб таълим бериладиган академик лицейларда тўртта йўналиш бўйича ўқув режаси ва дастурлари синовдан ўтказилмоқда.

Ўқувчиларга таълим беришни янада яхшилаш, уларнинг билим ва кўникмаларини холисона баҳолаш учун 1999 йилдан бошлаб рейтинг тизими жорий этилди ва бу тадбир ўз самарасини бермоқда.

Таълим тизимини замон талабларига мослаш учун ўз мутахассислиги бўйича чуқур билимга эга бўлган етук ўқитувчи кадрлар зарур. Шунга биноан, республикамизнинг марказий ва минтақавий ўқув юртлари қошидаги 39 та малака ошириш муассасасида фақат 1998-2000 ўқув йилларида 20 мингдан ортиқ педагог ва муҳандис-педагоглар ўз малакасини оширди.

Тизимга чет эл инвестицияларини жалб этиш ва халқаро ҳамкорлик бўйича ҳам салмоқли ишлар амалга оширилмоқда. Ўтган йилда Осиё Тараққиёт банки 57 миллион, Япония ҳукумати 58 миллион доллар миқдорида имтиёзли кредит ажратди. Германия техникавий ҳамкорлик жамияти иштирокида 5 та касб-ҳунар коллежида айрим мутахассисликлар бўйича тажрибавий лойиҳалар амалга оширилди. Корея ҳукумати томонидан ажратилган 35 миллион доллар миқдоридаги кредит ҳисобидан 200 дан ортиқ академик лицей ва касб-ҳунар коллежлари ўқув жиҳозлари, компьютерлар, лингофонлар, дарсликлар билан таъминланди ҳамда педагоглар ва муҳандис-педагогларнинг малакаси оширилди.

Ҳозирги вақтда дарсликлар, ўқув-услубий қўлланмаларни қайтадан кўриб чиқиш, таълим таркибини такомиллаштириш, педагог ва муҳандис-педагог кадрларнинг малакасини ошириш, таълим муассасалари ўқув-моддий базасини мустаҳкамлаш борасидаги ишлар амалга оширилмоқда. Жорий ўқув йилида академик лицейлар ва касб-ҳунар коллежлари ўқувчилари 30 номдаги янги дарсликлар билан таъминланадилар.

Буларнинг барчасидан кузатилган мақсад битта: узлуксиз таълим тизимида энг долзарб босқич бўлган ўрта махсус, касб-ҳунар таълимида ўқув сифатини янада яхшилашни таъминлаш, олий таълим даргоҳлари ҳамда амалиётга билимдон ва бир неча касбни эгаллаган, ҳунарманд, малакали ёшларни етказиб беришдир.

Янги таълим тизими борган сари юксак довонларга кўтарилмоқда. Ватанимиз ўрта махсус, касб-ҳунар таълими соҳаларида эришилган ютуқлар шундан далолат беради.

МУХЛИС.

Ўзбекистон Республикаси Конституциявий судида

2001 йил 9 августда Ўзбекистон Республикаси Конституциявий судининг мажлиси бўлиб ўтди. Унда "Тадбиркорлик фаолияти эркинлигининг кафолатлари тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни 16-моддасининг иккинчи қисмини шарҳлаш тўғрисида"ги масала кўриб чиқилди. Қабул қилинган қарорда таъкидланишича, Ўзбекистон Республикаси Конституциявий судига хусусий тадбиркор В.Фролов "Тадбиркорлик фаолияти эркинлигининг кафолатлари тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни 16-моддасининг иккинчи қисмида назарда тутилган ўз имтиёзларидан ғайриқонуний маҳрум этилгани хусусида шикоят билан мурожаат этган.

В.Фролов 1999 йил октябр ойидан эътиборан якка тадбиркор бўлиб, Ўзбекистон Республикаси Солиқ кодексининг 64-моддасига ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1998 йил 31 декабрдаги 541-сонли қарорига мувофиқ энг кам ойлик иш ҳақининг 5 баравари миқдоридаги ставка бўйича солиқ тўлаб келган. Кейинроқ солиқ тўғрисидаги қонун ҳужжатларига ўзгартиришлар киритилган ва жисмоний шахслардан қатъий белгиланган миқдорларда олинадиган даромад солиғининг энг кўп ставкаси энг кам ойлик иш ҳақининг 10, сўнгра 20 ва 30 баравари миқдоригача оширилган (Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1999 йил 31 декабрдаги 554-сонли ва 2000 йил 26 декабрдаги 500-сонли қарорлари).

В.Фролов "Тадбиркорлик фаолияти эркинлигининг кафолатлари тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни 16-моддасининг иккинчи қисмида назарда тутилган имтиёзлардан фойдаланиши кераклигига қарамай, Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги билан Давлат солиқ қўмитаси 2001 йил 13 июндаги N ТД/ 04-01-05/213 N 15/3-3987 рақамли биргаликдаги тушунтириш хати билан уни бундай ҳуқуқдан маҳрум этганлар.

"Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 2-моддасига мувофиқ, "Ушбу Қонунда белгиланган шаклда қабул қилинган, умуммажбурий давлат кўрсатмалари сифатида қонун ҳужжатлари нормаларини белгилаш, ўзгартириш ёки бекор қилишга қаратилган расмий ҳужжат норматив-ҳуқуқий ҳужжат деб ҳисобланади". Шу қонуннинг 5-моддаси норматив-ҳуқуқий ҳужжат ҳисобланувчи ҳужжатларни санаб ўтади. Шунга асосланиб, Конституциявий суд қайд этадики, Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги билан Давлат солиқ қўмитасининг 2001 йил 13 июндаги N ТД/ 04-01-05/213 N 15/3-3987 рақамли тушунтириш хати норматив-ҳуқуқий ҳужжат ҳисобланмайди. Шу боис ундаги, шунингдек шунга ўхшаш хатлардаги "Тадбиркорлик фаолияти эркинлигининг кафолатлари тўғрисида"ги Қонуннинг 16-моддаси иккинчи қисмини қўлланишга доир тушунтиришлар Конституцияга хилофдир.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясида (15-модда)

(Давоми 3-бетда).

Ислоҳотни обрўсизлантирманг

РАҲБАРНИНГ ОЁҒИ ЕРДАН УЗИЛСА...

Халқимиз сабр-тоқатли. У ҳар қандай қийинчиликларга чидаши мумкин, аммо адолатсизликка чидай олмайди. Юртбошимиз бу гапни тез-тез такрорлаб турадилар. Ҳа, ноҳақликнинг касри оғир. Адолатсизликка, ғирромликка раҳбар томонидан йўл қўйилса, унинг гуноҳи икки-уч карра ортиқ бўлади. Каттами-кичикми, раҳбарман дегани қонун талабларини буздими, ўша ерда адолат тарозиси қалқий бошлайди, ишдан барака кетади.

Баъзан, қўл остидаги ходимига дўқ-пўписа қилиб, паттасини қўлига тутқазадиган бошлиқ ёки қабулига келган фуқарони менсимайдиган «раҳбарча»нинг хурмача қилиқларини эшитганингда, юракда оғриқ туради. Асли оёғи ердан узилган бу кимсани амал курсисига ўтказган, уни лавозимига сайлашда хайрихоҳлик билдирган шу халқ эмасми?!

Наманганда эл-юрт ташвиши билан яшайдиган, ишониб топширилган вазифани давлат ва жамоатчилик олдидаги шарафли бурч, дея қабул қилган етакчилар бисёр. Уларнинг фидойилиги, халқ ичига дадил кириб, ташвиш ва қувончларига шерик бўлаётгани боис ислоҳотларнинг самараси яққол кўзга ташланмоқда.

Лекин, беш қўл баробар бўлмаганидек, кўпчилик билан ҳисоблашишни ор деб, ўзини хон, кўланкасини майдон биладиган кишилар ўрнашиб олган жойларда хато устига хато такрорланмоқда. Масалан, 1999 йил феврал ойида Содиқжон Азимов Уйчи тумани ҳокими вазифасида иш бошлади. Раҳбарга катта ишонч билдирилди. Тўғри, янги ҳоким аввалига ташаббускорлик билан иш юритиб, яхши юмушларни амалга оширишга бел боғлади. Аммо минбарда айтилган чиройли гапларнинг кўпи қоғозда қолиб кетди. Туман ҳокимининг бозор шароитининг қонун-қоидаларини яхши билмаслиги, давр қўяётган вазифаларни илғай олмаслиги маълум бўлди. Кадрларни танлаш, тарбиялаш, жой-жойига қўйишда ҳам жиддий камчиликларга йўл қўйилди. Хуллас, шу тариқа ишда талабчанлик сусайди.

Натижада тезда барча соҳаларда кўрсаткичлар тинимсиз пасайиб, асосий тармоқ ҳисобланган пахтачилик ва ғаллачиликда ишлар орқага кетди. Гарчи, 1999-2000 йилларда туманда шартномадаги пахта тайёрлаш режаси уддаланган бўлса-да, хомашёнинг асосий қисми паст навларга қабул қилинди. Сабаби — уруғ танлашда, агротехника тадбирларини амалга оширишда жиддий хатоларга йўл қўйилди. Шу боис хўжаликлар катта иқтисодий зарар кўрди. Ўтган йилни пахтачиликнинг ўзидан Бобур номли ширкат хўжалиги 52,8 миллион сўм, Охунбобоев номли ширкат хўжалиги 39,1 миллион сўм, «Зарбдор» ширкат хўжалиги 20 миллион сўм, «Гулистон» хўжалиги эса 11 миллион сўм зарар билан якунлаганлигини қандай изоҳлаш мумкин?

Жорий йилда Уйчида давлатга ғалла сотиш режаси барбод бўлди. Туман ва хўжалик раҳбарлари ишни йўлга қўёлмаганлиги, шартномаларни бажаришга эътиборсизлик туфайли инқирозга юз тутилди. Мисолларга мурожаат қилайлик. Бобур номли ширкат хўжалигида 41 та оилавий пудратчи билан шартнома номигагина тузилган. Харажатлар тўлиқ ҳисобкитоб қилинмаган. Пудратчиларнинг ўзлари қанча уруғлик, маъданли ўғит сарфланганлигини ва бошқа харажатларни билмайдилар. Хўжаликда ғалла режаси бажарилмади. Аҳвол жиддий таҳлил қилинганда иллатнинг илдизи бошқа томонда эканлиги маълум бўлди. Жамоада шартнома интизомига амал қилинмайди. Масалан, ўтган йили 55 та пудратчидан 6 таси шартнома топшириғини бажарган, холос. Лекин уларнинг бирортасига режадан ортиқча тайёрланган ғалла берилмади. Топшириқни бажармаган пудратчиларга эса ҳеч қандай чора кўрилмади.

«Гулистон» ширкат хўжалигида гектар ҳисобига 30 центнердан ғалла олинди. Мазкур хўжалик ҳудудидаги ери, иқлими бир, ҳатто сув таъминоти ҳам деярли бир бўлган «Холбой», «Муродбой», «Баҳор» фермер хўжаликларида гектаридан 8-11 центнердан ҳосил олинганлигига қандай баҳо берса бўлади? Умуман, фермер хўжаликлари фаолиятини таҳлил қилиб, баъзи фермерларга раҳбарлар алоҳида имтиёзлар яратаётганлиги, бошқалари эса ўз ҳақ-ҳуқуқлари даражасида ҳам иш юрита олмаётганлигининг гувоҳи бўлдик. Масалан, «Зарбдор» хўжалиги раиси Насриддин Убайдуллаев «ҳотамтойлик» қилиб, тўртта фермер хўжалигига 6 та «МТЗ-80» тракторининг ҳар бирини 529 минг сўмдан, 3 та «Т-28 х4» тракторининг ҳар бирини 276 минг сўмдан, 3 та, «Т-4А» хайдов тракторининг ҳар бирини ўртача 465 минг сўмдан, шунингдек, бошқа техникаларни ҳам сотиб юборган. Хуллас, хўжаликнинг техника парки деярли талон-торож қилинган. Ваҳоланки, ширкат хўжалиги жорий йилда ҳар бирининг қиймати 6 миллион 200 минг сўмлик иккита «ТТЗ-100» тракторини лизинг асосида харид қилганки, буни қандай тушунса бўлади?

(Давоми 2-бетда).

**Ўзбекистон Республикаси Президентининг матбуот хизмати
Почта ва Телекоммуникация агентлиги
Маданият ишлари вазирлиги
Фан ва техника давлат қўмитаси
Ўзтелерадиокомпания
Тошкент шаҳар ҳокимияти
БМТнинг Ўзбекистондаги ваколатхонаси
«UzPAK» миллий интернет-компанияси
«eSezam com» интернет портали**

ҳамкорликда мамлакатимиз мустақиллигининг 10 йиллигига бағишланган Интернет-форумни ўтказишлари ҳақида хабар беришади. «Интеллектуал салоҳият — мамлакатимиз бойлиги» шиори остида интернет ахборот манбаларининг ўзига хос мусобақаси бўлиб ўтади.

Иштирокчилар олдига қўйиладиган асосий шарт:

Мамлакатимиз тарихи, бугунги куни, ўзбек халқи эришган ютуқлар, Ўзбекистоннинг сиёсий ва иқтисодий ҳаёти билан боғлиқ маълумотларни Интернет тармоғи орқали тарғиб этиш.

Интернет-форум жорий йилнинг сентябр ойида ўтказилиб, унда Ўзбекистон Республикаси ҳаётига оид энг яхши интернет манбаси муаллифларини тантанали равишда тақдирлаш маросими бўлиб ўтади.

Интернет-форум ҳақидаги батафсил маълумотни сиз Интернет-форум ташкилий қўмитасининг 114-63-34 телефони орқали ёки Интернет-форумнинг www.UzPAK.Uz серверидаги вэб-саҳифаси орқали билиб олишингиз мумкин.

Интернет — келажак сари интилувчи технология!

ИСЛОҲОТЛАРНИНГ ТАЯНЧ КУЧИ

Энг улуғ, энг азиз байрамимизнинг 10 йиллигини нишонлашга ҳам саноқли кунлар қолди. Ана шу айём арафасида мамлакатимиз ҳаётида яна бир муҳим воқеа — Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг иккинчи чақириқ олтинчи сессияси бўлиб ўтади. Ҳозирда сессия кун тартибига киритилган масалалар муҳокамаси қизғин давом этиши билан бирга, парламентимиз қўмиталари ҳам ўз иш фаолиятини сарҳисоб қилмоқдалар.

Хўш, Мудофаа ва хавфсизлик масалалари қўмитасининг икки сессия оралиғидаги фаолияти қандай бўлди? Бу ҳақда қўмита раисининг ўринбосари Илгизар СОБИРОВ қуйидагича фикрда:

— Қўмитамизнинг бешинчи сессиядан буён ўтган давр орасидаги фаолиятини қуйидаги йўналишларга бўлиш мумкин: қонунчилик, назорат-таҳлил ҳамда қабул қилинган ва қилинаётган қонунлар тарғибот-ташвиқоти, фуқаролар мурожаати, сессия кун тартибига киритилган масалалар бўйича таклиф-мулоҳазалар тайёрлаш. Жумладан қонунчилик фаолиятига тўхталадиган бўлсам, қўмитамизнинг ишчи гуруҳи томонидан «Ўзбекистон Республикасининг ички ишлар органлари тўғрисида»ги қонун лойиҳаси ишлаб чиқилди ва у якунига етказилмоқда. Бундан ташқари, «Умумий ҳарбий мажбурият ва ҳарбий хизмат тўғрисида»ги қонун лойиҳасини янги таҳрирда тайёрлаш устида иш олиб борилмоқда.

Савол туғилиши мумкин, нима учун олдин қабул қилинган ушбу қонуннинг янги таҳрирдаги лойиҳаси ишлаб чиқилмоқда? Бунга эҳтиёж борми?

Тилга олганимиз «Умумий ҳарбий мажбурият ва ҳарбий хизмат тўғрисида»ги Қонун 1992 йилда қабул қилинган. Шундан буён ўтган давр ичида мамлакатимизнинг сиёсий, ижтимоий-иқтисодий, маънавий-маърифий ҳаётида жуда катта ўзгаришлар юз берди. Хусусан, бугун амалга оширилаётган ҳарбий ислоҳотлар йўналиши кам сонли, юқори техник-тактик ва маънавий тайёргарликка эга бўлган профессионал армия ташкил этишга қаратилган. Модомики, бундай муҳим жараёнларнинг ҳуқуқий асоси ҳам ана шу талабга жавоб берадиган даражада бўлмоғи лозим. Шунинг учун ҳам юқоридаги қонунни янги таҳрирда қайта қабул қилиш эҳтиёжи туғилди.

Хоразм ва Фарғона вилоятларининг ички ишлар бошқармалари ҳузуридаги жанговар тайёргарлик ҳамда ўқув марказларида Ўзбекистон Республикасининг «Кадрлар тайёрлаш миллий дастури тўғрисида»ги Қонуни ижроси ва кадрларни жанговар-жисмоний тайёрлашнинг аҳволи ишчи гуруҳи томонидан чуқур ўрганилганлиги қўмитамизнинг назорат-таҳлил йўналишидаги фаолиятига мисол бўлади.

Шунингдек, Ўзбекистон Республикасининг «Муқобил хизмат тўғрисида»ги Қонунининг Тошкент шаҳри ва туманларидаги ижросини ўрганиш режалаштирилган. Парламентимизнинг Ёшлар ишлари қўмитаси билан биргаликда ўтказиладиган ушбу тадбирда демократик жамиятда қонунларнинг тутган ўрни, уларни билиш ва риоя қилишнинг нафи тўғрисида ёшлар билан кўплаб самимий суҳбатлар уюштирилади. Ўйлайманки, тайёрланаётган қонун лойиҳалари, тарғибот-ташвиқот тадбирлари мамлакатимизда олиб борилаётган ислоҳотларнинг таянч кучи бўлиб хизмат қилади.

«Халқ сўзи» мухбири Озод БЕК ёзиб олди.

РАҲБАРНИНГ ОЁҒИ ЕРДАН УЗИЛСА...

(Давоми. Боши 1-бетда).

Чорвачиликда ҳам аҳвол ниҳоятда ачинарли. Мисол учун, жорий йилнинг олти ойида ўтган йилнинг шу даврига нисбатан қорамоллар бош сони 510 тага, гўшт етиштириш 23 тоннага, сут 673 тоннага камайган.

Кичик ва ўрта тадбиркорликни ривожлантириш борасидаги аҳвол ҳам бугунги талабларга жавоб бермайди. Мазкур йўналишда фаолият кўрсатаётган тадбиркорларга шу йилнинг олти ойида ўтган йилнинг айни даврига нисбатан кредит бериш 31,6 миллион сўмга озайган. Бандлик, Деҳқон ва фермер хўжаликлари уюшмаси жамғармалари томонидан умуман кредит ажратилмаган. Берилган кредитнинг асосий қисми савдога йўналтирилган. Саноат, қурилиш маҳсулотлари ишлаб чиқараётган, маиший хизмат соҳасида фаолият кўрсатаётган тадбиркорларга эса умуман кредит берилмаган. Шу боис туманда экспортнинг асосий қисмини пахта толаси ташкил қилмоқда. «Уйчи нотўқима мато», «Уйчи тола», «Уйчиқишлоқмаш» акциядорлик жамиятларида эса иш ўринлари тобора камайиб боряпти.

Ачинарлиси, масъул лавозимлар илгари ишончни йўқотган одамлар қўлига топширилмоқда. Масалан, олдин икки марта судланган Акрам Раҳмонов туман ҳокимининг тавсиясига кўра, ўтган йилнинг май ойида «Соҳибкор» ширкат хўжалигига раис этиб сайланди. Раҳмонов бир йилдан ортиқ раҳбарлик лавозимида ишлагач, вилоят ҳокимлигининг аралашуви билан ўз вазифасидан озод этилди. Ёки мансабдор шахсларнинг ҳам жиноят содир этаётганлигига нима дейсиз? «Қизил равот» тажриба хўжалиги раҳбари Маҳмуд Исмоилов, туман «Агрокимётаъминот» ҳиссадорлик жамияти раиси Ёқубжон Каримов ўз хизмат вазифасини бажараётганларида раҳбарлик шаънига доғ тушириб, жиноятга қўл урдилар.

Оқибатда одамлар адолатсизликлардан норози бўлиб, юқори идораларга мурожаат қилмоқдалар. Ўтган йили республика идораларига 89 та, вилоят ҳокимлигига 86 та шикоят хати тушганлиги фикримизнинг далилидир. Агар бу рақамларни 1999 йил билан таққосласак, уларнинг сони ўсиб бораётганлиги маълум бўлади. Жорий йилнинг ўтган олти ойида ҳам юқори идораларга 86 киши шикоят билан мурожаат қилган.

Яқинда бўлиб ўтган халқ депутатлари туман Кенгашининг навбатдан ташқари сессиясида ҳоким С. Азимов ўз вазифасидан озод этилди. Ҳақли савол туғилади: нега С. Азимовнинг номзоди раҳбарлик лавозимига қўйилишидан олдин синчиклаб ўрганилмади?

Минг афсуски, бундай нохуш ҳолатлар вилоятнинг бошқа туманларида ҳам содир бўлмоқда. Вилоят прокуратурасидан тақдим этилган маълумотларга кўра, Ташқи иқтисодий фаолият миллий банкининг Учқўрғон туман бўлими бошқарувчиси Ш. Зайниева ва кредит бўлими бошлиғи Х. Юсупов «Союз Интернейшнл» хусусий фирмасининг муддатида қайтарилмаган кредити ва унинг фоизларини яшириш ҳамда қоплаш учун «Ҳожи Усмон», «Боймирза», «Жўрабек» ва «Даврон-97» фермер хўжаликларининг 2 миллион 100 минг сўм маблағини уларнинг рухсатисиз, қонунга хилоф равишда «Иқболой» хусусий фирмаси орқали «Союз Интернейшнл»га ўтказишган.

Баъзи раҳбарларнинг шартнома шартларини муттасил бажармаётгани ҳам кишини ажаблантиради. «Наманганвино» ҳиссадорлик жамияти томонидан топширилган маҳсулот учун Наманган туманидаги «Ҳусайни» фермер хўжалигига 100 минг сўм, «Қизил қиёқ» фермер хўжалигига 318 минг сўм, «Серҳосил» фермер хўжалигига 174,8 минг сўм, «Дўстлик» фермер хўжалигига эса 180 минг сўм маблағни вақтида бермаётганлиги аниқланди.

Қонун бузилиши ҳоллари уй-жой тақсимотида ҳам рўй бермоқда. Афсусланарлиси, буни ҳокимият идораларида ҳам учратиш мумкин. Наманган шаҳар ҳокимининг 1994 йил 21 июндаги 6/388-сонли қарорига кўра А. Раҳимов кўчасидаги 1-уйнинг фойдаланишга топширилган 28 хонадонидан 11 таси вилоят ҳокимлигига, 10 таси Наманган давлат университетига, 2 таси Наманган муҳандислик-педагогика институтига ажратилган. Лекин хонадонларнинг жуда кўпчилигида қонуний истиқомат қилиши лозим бўлган фуқароларнинг ўрнида бегона одамлар яшаётганлиги, баъзи хонадонларда эса умуман ҳеч ким турмаслиги кузатилди.

Баъзи бир соғлиқни сақлаш муассасаларида ҳам қонун бузилиш ҳоллари мавжудлиги кишини ажаблантиради. Давлатимиз томонидан одамларнинг соғлигини сақлашга ажратилаётган маблағларни ўзлаштираётган кимсаларнинг наҳотки виждони қийналмаса? Давлатобод туманидаги 5-поликлиниканинг собиқ хазиначиси Нуриддин Солиев касса кирим-чиқим ҳужжатларини сохталаштириб, 365385 сўмни ўзлаштириб юборган. Чуст тумани марказий касалхонасида эса ноқонуний равишда 982,9 минг сўм сарфланган. Вилоят тери-таносил касалликлари диспансери бош ҳисобчиси Абдужаббор Қобилов ҳам 1908082 сўмни гумдон қилган.

Агар раҳбар ҳалол, пок бўлиб, ўз хизмат вазифасига масъулият билан ёндашса, бошқаларга намуна бўлса, элим деб, юртим деб, ёниб яшаса, унинг юзи ҳамиша ёруғ бўлиши аниқ. Ишонамизки, Наманганда бу ҳаётий ҳақиқат доимий таомилга айланади.

Ҳосил КАРИМОВ,
Қудратилла НАЖМИДДИНОВ,
«Халқ сўзи» мухбирлари.

Олий Мажлис сессияси олдидан

ҚОНУН ИЖРОСИ БИЛАН ҚАДРЛИ

Олий Мажлиснинг Ижтимоий масалалар ва бандлик қўмитаси раиси Машкура САФАЕВА билан суҳбат

— Маълумки, сессиядан сессиягача бўлган давр Олий Мажлис қўмиталари ва комиссиялари учун ўзига хос синов палласи ҳисобланади. Масалага шу нуқтаи назардан ёндашсак, сизнинг раҳбарлигингиздаги қўмита сўнгги ойларда қандай ишларни амалга оширди?

— Биз бешинчи сессиядан кейин ўз фаолиятимизни, одатдагидек, Олий Мажлиснинг 2001 йилга мўлжалланган иш режаси асосида давом эттирдик. Чунончи, Қонунчилик ва суд-ҳуқуқ масалалари қўмитаси билан ҳамкорликда навбатдаги сессия кун тартибидан ўрин олган «Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги қонун лойиҳасини тайёрладик. Шунга кўра, бир қатор қонунларга, жумладан, меҳнат ва маъмурий жавобгарликка тааллуқли кодексларга муайян ўзгартиш-қўшимчалар киритиш таклиф этилди. Бундан ташқари, биз бошқа қўмиталар томонидан ҳозирланган қонунлар лойиҳаларини ҳам атрофлича ўрганиб, муҳокама қилдик. Ўз таклиф-мулоҳазаларимизни билдирдик. Айни чоғда, ҳар галгидек, Норматив-ҳуқуқий атамалар комиссияси ишига амалий ёрдам кўрсатиб келаяпмиз.

— Қонунларни қабул қилиш ўз йўлига. Бироқ...

— Гапингизни тушундим. Демоқчисизки, ҳар қандай қонун ижроси билан қадрли! Биз шуни назарда тутиб, сессияларaро назорат-таҳлил ишларида ҳам фаол қатнашяпмиз. Масалан, «Дори воситалари ва фармацевтика фаолияти тўғрисида»ги Қонунга Андижон вилояти ҳамда Тошкент шаҳрида нечоғли риоя қилинаётганини муфассал ўргандик. Текшириш натижаларидан аён бўлишича, пойтахтда ҳам, Андижонда ҳам бу борада аниқ мақсадга йўналтирилган ишлар қилинган. Кишини, айниқса, дорихоналарнинг аксарияти хусусийлаштирилгани беҳад қувонтиради. Уларни ташкил этишдан, давлат томонидан қўллаб-қувватлашдан кўзда тутилган бош мақсад эса аниқ: бозор иқтисодиёти шароитида аҳолини сифатли ва арзон дори-дармонлар билан таъминлаш, шу асно ўзаро ижобий рақобатни вужудга келтириш. Аммо ютуқларга маҳлиё бўлиб, камчилик-нуқсонлардан кўз юммаслик даркор. Негаки, қонун бузилиши билан боғлиқ ҳолатлар асосан мана шундай мулк шаклига эга дорихоналар томонидан содир этилган. Улардан муайян қисми амалдаги тартиб-қоидага хилоф равишда лицензиясиз фаолият кўрсатаётир. Айримларида сотилаётган дори-дармонлар Дори воситалари давлат реестри рўйхатидан ўтказилмаган. Сифати назорат-текшириш лабораторияларида таҳлил қилинмаган. Сертификати йўқ. Энг ачинарлиси, баъзилари қалбакилаштирилган ёки бунданам ёмони — истеъмолга буткул яроқсиз. Устига устак, кўплаб дорихоналардаги шарт-шароит санитария-гигиена талабларига тўлиқ жавоб бермайди. Дорилар белгиланган тартибда сақланмайди. Баъзиларида лоақал оддийгина музлатгичлар ҳам йўқ. Булар, шубҳасиз, ҳаммани ташвишга солади. Шу боис қўмитамизнинг 5 июл кунги йиғилишида мавжуд аҳвол атрофлича муҳокама этилди. Пировардида, тегишли қарор қабул қилиниб, мутасадди идораларга етказилди. Мавжуд камчиликларни тузатиш, қонунбузарликларга чек қўйиш юзасидан зарур тавсиялар берилди. Ҳозир жойларда қўмита қарорини бажариш борасида иш олиб бориляпти.

Яна бир ибратомуз тадбир — қўмитамиз республика Эндокринология илмий-текшириш институти билан баҳамжиҳат йод етишмовчилигининг олдини олиш муаммоларига бағишланган илмий-амалий конференция ўтказди. Унда ушбу модда танқислиги туфайли келиб чиқадиган хасталиклар, унинг асоратлари, аёллар ва эркакларнинг репродуктив саломатлигига таъсири тўғрисида маърузалар ўқилди. Масалани ижобий ҳал этиш учун алоҳида қонун қабул қилиниши зарурлиги таъкидланди. Сўнгра мунозаралар умумлаштирилиб, тавсиялар ишлаб чиқилди. Мутасадди ташкилот-идоралар бундан хабардор этилди. Ана шунинг самараси ўлароқ, айни кезларда «Йод етишмовчилигининг олдини олиш тўғрисида»ги қонун лойиҳасини яратиш устидаги изланишлар бошлаб юборилди.

— Сизлар, адашмасам, Олий Мажлиснинг бошқа қўмита ва комиссиялари уюштираётган тадбир-анжуманларда ҳам фаол қатнашаяпсизлар...

— Яқинда Оила ва аёллар комиссияси ўта долзарб мавзуда илмий-амалий анжуман ташкил этди. У «Аёл ва экология: ногирон болалар туғилишининг сабаблари ҳамда унинг олдини олиш масалалари» деб аталди. Баҳс-мунозараларга қўмитамиз котибаси Шоирахон Умарова ҳам қўшилди. Республикамиз шароитида йод етишмовчилиги ҳолатлари ва унинг аёллар соғлиғига репродуктив таъсири хусусида чиқиш қилди. Мен эса Фан, таълим, маданият ва спорт масалалари қўмитаси ўтказган «Оналик ва болалик — давлат сиёсатининг устувор йўналиши» мавзуидаги илмий-амалий конференцияда «Ижтимоий муҳофазанинг қонуний асослари» ҳақида маъруза ўқидим.

Қўмитамиз охирги пайтларда, «Соғлом авлод учун» халқаро хайрия жамғармаси билан биргаликда иш юритиб, «Ёш келин-куёвларга эсдалик» буклетини яратди. У оилага даxлдор қонунлар бўйича тушунтиришларни қамраб олган. Ҳозир босмадан чиқарилди. Яқин орада оила қураётган ёшларга фуқаролик ҳолати далолатномаларини қайд этиш идоралари орқали тарқатила бошланади.

«Халқ сўзи» мухбири Абдунаби ҲАЙДАРОВ суҳбатлашди.

Бугун Тошкент ва пойтахтимиз вилоятининг қай бир супермаркетига кирманг, «Солиҳ» тамғаси туширилган чиройли идишларда бежирим қилиб қадоқланган сут ва сут маҳсулотларига кўзингиз тушади. Бу ўзимизда, пойтахтга ёндош Қибрай туманидаги «Солиҳ» фермер хўжалиги корхонасида ишлаб чиқарилаётган йогурт, пишлоқ ва бошқа маҳсулотлар эканини кўриб қувонасиз. Тўғри-да, ўзингники бўлганига нима етсин.

СУРАТДА: корхона технологи Салима Тўраева ва оператор Анвар Обидов.

Даврон АҲМАД олган сурат.

Долзарб мавзуда суҳбат

Истиқлол Ўзбекистонда бошлаб берган тарихий янгиланиш жараёни, жумладан, бадиий маданият жабҳасини ҳам қамраб олди. Қатрада қуёш акс этганидек, бундай ўзгаришлар ҳозирги Ўзбекистон тасвирий санъатида ҳам алоҳида кўзга ташланади. Бугунги санъат тамомила янги ижтимоий-сиёсий ва ижодий-маънавий негизларда ривожланмоқда.

Ўзбекистон Бадиий академияси раиси, республика Олий Мажлиси депутати Турсунали ҚЎЗИЕВ билан ушбу суҳбат ҳам ҳозирги Ўзбекистон тасвирий санъати ва унда юз бераётган жараёнлар тўғрисида.

РАНГЛАР ВАТАННИ КУЙЛАСИН

— Турсунали Каримович, шу кунларда Ватанимиз мустақиллигининг ўн йиллигини нишонлашга бутун мамлакатда қизғин ҳозирлик кўрилмоқда. Жумладан, республикамиз санъати тараққиётида бу йиллар қандай ўрин тутади?

— Аввало шуки, мустақиллик йилларида санъатда миллий руҳ фаоллашди. Миллийлик — кенг маънода юзага чиқмоқда. Масалан, мамлакатимизнинг турли ҳудудларида, тарихимизда ўтган буюк зотларнинг хотирасига атаб оммавий зиёратгоҳлар қад кўтарди. Уларнинг лойиҳасидан тортиб, қурилиши ва безакларида ҳам миллийлик барқ уриб турибди. Бу ёдгорлик мажмуаларидаги устунлар, эшиклар, ганчкорлик нақшлари кўзни яйратади. Қайтадан нур соча бошлаган миллий устачилик санъати ҳатто хорижий сайёҳлар ва бошқа меҳмонларни ҳам ўзига маҳлиё этмоқда. Умуман, мустақиллик даврида миллий ҳунармандчилик уйғониш даврини бошидан кечирмоқда.

Бундан ташқари, Амир Темур, Жалолиддин Мангуберди, Ал-Фарғоний, Алишер Навоий ва бошқа улуғ сиймоларнинг салобатли ҳайкаллари — замонавий, моҳобатли миллий санъатнинг ёрқин намуналаридир. Уларнинг вужудида миллий ғоя, миллий мазмун ва миллий гўзалликлар мужассам.

Академия ташкил этилиши билан баъзи рассомлар, бу муассаса консерватизм таянчи бўлиб, санъатнинг фақат реалистик йўналишинигина қўллаб-қувватлайди, деган хавотирларга боришган эди. Бироқ Ўзбекистон Бадиий академиясининг беш йиллик фаолияти тажрибалари шуни кўрсатадики, услублар ранг-баранглиги асло чеклангани йўқ. Аксинча, янада бойроқ ва кўп қирралироқ бўлди.

— Айни пайтда, мавжуд ютуқлар билан бир қаторда, ҳозирги санъат ривожи йўлида жиддий муаммолар ҳам оз эмас. Энди шулар тўғрисида ҳам гаплашсак.

— Ҳа, санъат жараёнида ўз ечимини кутаётган муаммолар ҳам етарли. Бундай муаммоларнинг бири — рассомнинг тарихга муносабатида кўринади.

Бу масалани ҳал этишда тасвирий санъат намояндалари ўта масъулиятли бўлишлари керак. Рассомларимизнинг ўтмишдаги буюк зотларга бағишлаб яратишган портрет асарларида ёки ҳайкалтарошлик ишларида бир хиллик, ҳатто андозавийлик кўзга ташланади. XX аср давомида рассомлар ўтмиш намояндаларининг деярли ҳаммасини катта саллали, чувак юзли, чўққи соқолли қилиб чизиб келишган. Уларнинг қиёфасида ўзига хослик, бетакрорлик етишмайди.

Қизиғи шундаки, бизнинг буюк аждодларимиз сиймоларини доимо бошқа юрт ёки миллат вакиллари чизган, ёҳуд чизишга буюртмалар олишган.

Ахир ўзбекларнинг ўзи ҳам ҳар хил қиёфали-ку. Фарғоналиклар бир бошқа, самарқандлик, қашқадарёликлар бир бошқа, хоразмликлар — ўзига хос. Модомики шундай экан, Беруний ва Ал-Фарғоний ҳам тасвирий санъатда ўзига хос кўринишларда акс этиши табиий. Шу маънода, рассомлар халқ орасида кўп юришлари, турли ҳудудлардаги одамларга хос барқарор антропологик ўзига хосликларни чуқур ўрганишлари лозим.

Юртбошимиз Ал-Фарғоний ҳайкалини ишлаш пайтида ҳайкалтарош Илҳом Жабборовга Фарғона водийсига бориш, бу ҳудуддаги одамлар, айниқса кексаларнинг қиёфаларини аниқ ўрганишни маслаҳат берган эдилар. Шу маслаҳатга кўра, Илҳом Жабборов юзлаб фарғоналикларнинг жусса, бош, чеҳра кўринишларини қиёсий ўрганиб, турли чизмалар тайёрлаб, кейин Ал-Фарғоний ҳайкалини ишлашга киришган эди. Натижада бу меҳнат ўз самарасини берди. Бугун биз санъатимиз ютуқларидан бирига айланган Ал-Фарғоний бобомизнинг ўзига хос қиёфали, чуқур маънодор композицияли, моҳобатли ҳайкалига эгамиз.

Рассом Тўра Курязов Жалолиддин Мангуберди ҳайкалини ишлашда худди шундай изланишлар йўлидан борди. Хоразмлик йигитларнинг кўринишларидан андоза олиб, бу улуғ миллий баҳодир тўғрисида асар яратди. Албатта, бу ҳайкалда бевосита Жалолиддин Мангубердининг ўз матонатли тақдиридан келиб чиқиб топилган кўпгина маънавий-руҳий аломатлар ҳам бор.

Бошқа санъаткорларимиз ҳам буюк ўтмишдошларимиз қиёфасини бадиий қайта яратишда, энг аввало, ҳаётни ўрганиб, одамлар орасида изланишлар олиб борсалар, санъатимизни юксалтирувчи асарлар ярата олишлари шак-шубҳасиздир.

— Ҳақиқий санъат — миллий асосларда туғилажагини, умуминсоний ғоялар бетакрор миллий рангда намоён бўлишини жаҳон маданияти амалиёти ҳамиша исботлаб келаяпти. Энг улуғ санъаткорларнинг ижоди, аввало, миллий руҳининг теранлиги билан ажралиб туради. Буни санъаткорларимиз, бизнингча, яхши биладилар. Шундай бўлса-да, ҳозирги айрим рассомларимиз халқнинг миллий руҳияти, тарихан шаклланган маънавий қарашларидан ё огоҳ эмас, ёки билишни исташмайди. Бу эса уларни халқдан узоқлаштириб қўймоқда.

— Бу эътироз ўринли. Шунга боғлиқ равишда яна бир ибратли далилни келтирайлик. Темурийлар тарихи музейи қурилиб, фойдаланишга топширилиши арафасида деворлардаги кўпгина табаррук ёзувлар қора ҳарфларда битилган эди. Маълумки, қора ранг — халқимизнинг онгида ва руҳиятида энг маҳзун, қайғули ҳис-туйғуларни уйғотади. У — кулфат, мотам маъноларини ўзида мужассам этган ранглардир. Бундай рангда қадр-қиммати асрларга татийдиган, ҳамиша ҳаётбахш руҳли, табаррук каломларни ёзиш, юмшоқроқ айтганда, дидсизлик аломати. Бу — халқнинг миллий руҳини билмаслик, халқдан узоқлик белгиси. Хуллас, музей деворларидаги бу битикларнинг ранглари давлатимиз раҳбарининг жуда ўринли таклифи билан ўзгартирилиб, ўзига мос, жилодор оқ рангларда қайтадан битилганлигини ҳаммамиз бугун яхши биламиз. Ҳозир бу ранглардаги хаттотлик асарлари муҳташам бино муҳитини узукка қўйилган кўз мисол безаб турибди.

Халқимизнинг минг йилликлар оша синаб, ижодий йўлда топган ранглари бор. Масалан, аждодларимиз ёдгорликларнинг гумбазлари ва кошинларини ҳаво ранг, нилий бўёқларда жилолантирган. Кашталарда эса — чаманлар ранги. Келинларнинг тўй либослари — оппоқ рангда. Қора ва сариқ рангларга рўйхўш бермай қаралади. Бу — халқнинг асрий ҳаётий тажрибалари ва теран шаклланган руҳияти билан боғлиқ.

Баъзи мусаввирларимиз кейинги йилларда санъатнинг «авангард» йўналишларига мустақиллик йилларига хос ижодий эркинлик шароитида қизиқиш билан қарашаяпти. Санъатда изланишлар ранг-баранг тус олди. Бироқ миллий маънавият билан санъатнинг алоқадорлигини инкор этувчи айрим рассомлар мазкур тушунча ортида ўз ижодий заифликларини бекитмоқчи бўладилар. Яъни улар халқимизнинг онги ва руҳиятида шаклланган ранглар фалсафасини теран ўрганмасдан туриб, миллийликдан узоқ, юзаки асарлар яратадилар.

Ёки бошқа мисолни олайлик. Айрим қўшни мамлакатларда ўзларини «суперавангард»чи деб деб керилувчи рассомлар пайдо бўлди. Улар ўз олдиларига ҳар қандай йўл билан бўлса-да, «томошабинни гангитиб қўйиш» вазифасини қўядилар. Масалан, кўргазма пайтида залда қўй сўйиш ёки инсоннинг кесилган бармоғини кўрсатиш каби, шов-шувларга сабаб бўлувчи ҳодисаларни «авангард янгиликлари» деб кўрсатишга уринадилар. Уларнинг назарида, бундай ҳолатлар гўё санъатга миллий урф-одатларнинг кириб келишини таъминлар эмиш.

Тасвирий санъатнинг бош қуроли — ранглар. Ранглар заминдан, ҳаётдан, табиатдан олинади. Ватанни куйлаган ранглар — энг азиз, энг табаррук, энг яшовчан қадриятга айланади.

— Миллий санъатни ривожлантириш учун, дарҳақиқат, мустақиллик ноёб шароитни вужудга келтирди. Лекин, ўзингиз айтаётганингиздай, бунинг учун яна бир шароит керакка ўхшайди. Бадиий-эстетик тарбия қанча кучли ва ҳаётда кенг томир ёзса, унинг манбаида санъатимиз ривожи ҳам бошқача тус олади.

— Дарҳақиқат, бу соҳада қиладиган ишларимиз ниҳоятда кўп. Аслини айтганда, бадиий таълим масаласи жуда муҳим саналади.

Бадиий таълимни ривожлантириш соҳасида мамлакатимизда дастлабки қадамлар қўйилди. 1997 йилда Бадиий академия ташкил топиши билан республикада биринчи маротаба бошланғичдан то олий босқичгача бадиий таълим тизими вужудга келди. Ҳозир махсус бадиий таълим ўқув юртлари деярли барча вилоятларда бор. Вилоятлардаги бадиий лицейларда таълим олаётган кўпгина иқтидорли ёшлар ўтган уч йил давомида халқаро танловларда махсус совринлар, олтин, кумуш медаллар ҳамда дипломлар билан тақдирландилар. Масалан, республика тасвирий ва амалий санъат лицей-интернати ўқувчиси Азамат Турдиқулов 1997 йилда Ҳиндистонда бўлиб ўтган Шанкар халқаро болалар ижоди кўрик-танловида «Жавоҳарлаъл Неру» Катта олтин медалини, 1998 йилда худди шу танловда мазкур лицей ўқувчиси Ойбек Исломов кумуш медални қўлга киритдилар. Ўн нафар ўқувчимиз дипломларга сазовор бўлдилар. 1999 йилда Ойбек Исломов ўнинчи «Болалар расмлари» халқаро Биеннале кўргазмасининг махсус совринини қўлга киритди. Шу лицей-интернат ўқувчиси Динора Толипова «Ёз» расми учун Японияда уюштирилган кўрикда Гран-прига муяссар бўлди. Айниқса, Андижон вилоятининг узоқ қишлоғидан бўлган иқтидорли қизалоқ Дилфуза Матбобоева Япониядаги нуфузли Халқаро танловда ғолиб чиққанлиги бутун Ўзбекистон халқи ғурурланишига сабаб бўлди.

Афсуски, умумтаълим тизимидаги бадиий бўлмаган мактаблар ва олий ўқув юртларида тасвирий санъат бўйича билимлар бериш жиддий йўлга қўйилмаяпти. Масалан, Халқ таълими, Олий ва ўрта махсус таълим вазирликлари ҳамда Бадиий академия ҳамкорлигида уюштирилган «Мен нечун севаман Ўзбекистонни?» республика танловини ўтказишда мунтазамлик етишмаяпти.

— Сир эмас, масалан, умумтаълим мактабларида санъат билан боғлиқ дарслар, машғулотлар, бироз юзакироқ шаклда. Уларда машғулотлар ҳаваскор санъаткорлик кўникмаларини шакллантиришга қаратилган. Масалан, расм чизиш, қўшиқ айтиш ёки мусиқа асбобини чалишни ўрганиш даражасида. Бундай савиядаги бадиий таълим билан эстетик тарбиянинг чуқур асосларини эгаллаб бўладими?

— Йўқ, албатта. Шуни унутмайликки, санъатдаги ранглар фақат тасвирий восита эмас. Рангларнинг ўз мусиқаси, оҳанги ҳам бор. Модомики шундай экан, ранглар фақат кўрилмайди, улар тингланади ҳам.

Ёш авлодда Ватан туйғусини ривожлантириш учун эса миллий санъатимизда акс этган она замин рангларини уларнинг қалбига чуқур сингдиришимиз керак. Бадиий-эстетик тарбиянинг, аниқроқ айтсак, ҳис-туйғулар тарбиясининг ҳаётдаги ўрнини ҳеч нарса билан тўлдириб бўлмайди. Бундай тарбиянинг инсонга таъсир кучи катта.

Ҳозирги таълим олдида санъатшунослик сабоқларининг замонавий, чуқур дастурий асосда бўлиши вазифаси турибди. Бу энди фақат мактабларимизнинг ўзигагина боғлиқ эмас. Санъатнинг мағзи-моҳиятини қизиқарли ва малакали очадиган, болаларимизга санъат гўзаллигининг тилини тушунишда кўмаклашадиган дарсликлар ҳам яратилиши керак. Афсуски, санъатшуносларимиз бу муҳим ишга етарли аҳамият бермаяптилар. **Газета-журналларда тасвирий санъат тарғиботига бағишланган мақолалар, телевидение ва радиода кўрсатувлар ва эшиттиришлар уюштирилмоқда. Шу билан бирга, бу тарғибот гоҳида оддий ахборот шаклида бўлса, гоҳида рассомлар ижодини фақат таъриф-тавсифлашдан иборат бўлиб қоляпти. Тасвирий санъатнинг бундай юзаки, ҳақиқатдан йироқ, бирёқлама тарғиботи санъат ривожи учун, халқнинг маънавий тарбияси учун ҳам ҳеч бир самара бермайди. Аксинча, дид ва қарашларни чалғитади.**

— Ҳаётнинг барча соҳаларида адолат, ҳақиқат қанча зарур бўлса, санъат тадқиқотчилигида, жумладан, санъат тарғиботчилигида ҳам ҳақиқат шу қадар белгиловчи аҳамиятга эга. У ёки бу рассомнинг асарлари нимаси билан ўзига хос жозибадор, ижодининг қандай қирралари билан у бошқа рассомлардан ажралиб туради, изланишларида қандай муаммолар бор? Буни кенг жамоатчилик аниқ билишни истайди. Энди бу масалаларга санъатшунослар жавоб бериши учун эса уларда чуқур ривожланган ҳақиқат туйғуси ҳам бўлиши керак. Афсуски, бу масалада оқсашлар яққол кўзга ташланади.

Санъат илмида академизмга берилиш кучли. Лекин ҳозирги пайтда санъат тарғиботчилигини, айниқса, фаоллаштириш керак. Санъатшуносларимиз таълим босқичлари учун санъат дарсликлари яратишдан ташқари, машҳур санъаткорлар ижоди, ҳатто жаҳон тасвирий санъатида воқеа бўлган асарлар, шунингдек миллий санъатимиз тарихи ва ҳозирги аҳволини илмий-оммабоп таҳлил этувчи кичик ҳажмдаги рисолалар устида ишласалар бўлади-ку? Бундай тарбиявий китоблар халқ маънавий тарбияси, айниқса ёшларимиз учун зарур. Албатта, бундай китобларга ижтимоий-маънавий эҳтиёж бор ва уларга ижтимоий буюртмалар талаб қилинади.

Қани энди, барчамиз, наинки, санъат аҳли ва санъатшунослар, балки кенг жамоатчилик ва жойлардаги раҳбарлар ҳам бадиий таълим-тарбия масаласига, унинг аҳамияти ва ҳаётдаги ўрнига юксак эътиборли бўлсак. Бунинг самараси бошқача бўларди.

Суҳбатдош: Михли САФАРОВ.

31 август — Қатағон қурбонларини ёд этиш куни

Матлуба Муҳамедова асли фарғоналик бўлиб, ҳозирги Фарғона шаҳрида 1911 йили зиёли оилада таваллуд топди. Отаси Нурмуҳаммад Дадамуҳамедов ўз даврининг маърифатпарвар ва ҳур фикрли кишиларидан бўлгани учун ўғли Фатхулла каби қизлари Маҳбуба ва Матлубаларнинг ҳам замонавий билимлар олишига эришди.

ИСТИҚЛОЛЧИ АЁЛ ҚИСМАТИ

Матлуба 20-йилларнинг иккинчи ярмида опаси Маҳбубага эргашиб, Москвада очилган ўзбек ишчи ёшлари билим юртига ўқишга кетади. Ўша даврда Москвада яшаб ва ишлаб турган машҳур ўзбек зиёлилари ва маориф раҳбарлари Чўлпон, Шокиржон Раҳимий, Абдулҳай Тожиев ва Ҳамдам Тожиевлардан ёрдам олади, айниқса, у Абдулла Қодирий, Чўлпон асарларини севиб ўқийди, миллий истиқлол учун курашдан завқ ва шавқ олади, ўзи ҳам улар таъсирида истиқлол руҳидаги шеърлар машқ қила бошлайди. Ҳушёр комсомол «доҳийлари» унинг бу шеърларидан чўчиб, дастлаб уни билим юрти комсомол мажлисларида муҳокама қиладилар, уларда миллатчилик ва советларга қарши кураш руҳи бор деб, комсомолдан чиқарадилар, ўқишдан ҳайдайдилар. Бугина эмас, мазкур ўзбек ишчилари билим юртини ҳам ёпиб қўядилар. Ёш Матлуба алам ва изтироб ичида яна Тошкентга қайтади, ўқиш ва ишлаш, миллатига хизмат қилиш йўлидаги курашини тўхтатмайди. Шу йиллари Ленинградда олий политехника таълимини олиб қайтган илғор йигит Восиқ Муҳамедовга турмушга чиқади, ўзи кейинроқ Тошкент давлат медицина институтига ўқишга киради. Афсуски, унинг бу эзгу орзулари, миллатимиз соғлиғи ва саломатлиги йўлидаги қизғин фаолияти тоталитар тузумнинг қаттиқ зарбаларига учрай бошлайди. 1937 йил декабрда унинг умр йўлдоши, ўзбек зиёлиси Восиқ Муҳамедовни миллатчиликда айблаб, қамоққа олишади, ёш Матлубанинг ўзини ҳам 1938 йил 17 январда ҳибсга оладилар.

Бунга асос бўлган айбномага қараганда, гўё «у ҳозир ҳибсда бўлган Германиянинг айғоқчиси Саттор Жаббор, аксилинқилобий миллатчилардан Чўлпон ва Восиқ Муҳамедовлар билан яқин муносабатда бўлган ва аксилинқилобий шеърлар битиб, уни яширин йўллар билан тарқатиб келган, ўзига яқин бўлган ходимлар ўртасида революцияга қарши тарғибот ва ташвиқот ишлари олиб борган».

Лекин Матлуба Муҳамедова сўроқнинг биринчи кунлариданоқ унга қўйилган бу айблар мутлақо асоссизлигини айта бошлайди. Жумладан, 1938 йил 19 январда (яъни ҳибснинг учинчи куни) дастлабки сўроқда терговчи Ақжигитов ундан қамоқдаги эри Восиқ Муҳамедов тўғрисида кўрсатма беришини талаб қилганда, бунинг тамомила асоссизлигини айтиб, шундай жавоб қилади:

«Савол: Восиқ Муҳамедов халқ душмани сифатида фош этилган. Ва унинг бу аксилинқилобий фаолияти сизга маълум бўлган. Шу ҳақда кўргазма беринг.

Жавоб: Восиқ Муҳамедовнинг ҳеч қандай аксилинқилобий фаолияти менга маълум эмас.

Савол: Сиз советларга қарши бўлган фаолиятингиз учун қамоққа олингансиз. Шу ҳақда кўргазма беринг.

Жавоб: Мен советларга қарши фаолият олиб бормаганман».

1938 йил 21 феврал куни у яна навбатдаги терговга чақирилади. Терговчи бу сафар энди ундан муфассал кўргазма олиш учун узоқ дағдағали саволларга тутади. Москвадаги ўқиш пайтларида ёзган миллий руҳдаги шеърларидан тортиб, эри Восиқ Муҳамедов ва опаси Маҳбуба Муҳамедованинг умр йўлдоши, Германияда ўқиб қайтган ТошМИ профессори Саттор Жаббор советларга қарши миллатчиликлари учун қамалганликлари, Матлубанинг ҳам ушбу кишилар билан яқин муносабатда бўлганлиги учун айбдор эканлигини бўйнига олишга қистайдилар, унинг бу ҳақдаги тўғри жавобларини эса терговчилар кейинчалик ўзгартириб, тўқиб-чатиб борадилар.

Бу ҳам етмагандай, унинг қамоқдаги эри Восиқ Муҳамедовдан (1938 йил 21 мартдаги тергов ҳужжатлари, 19-бет) ҳам Матлуба Муҳамедованинг Москва рабфакида ўқиш йилларидаги фаолиятига доир қўшимча айблов кўргазмаси олишга ҳаракат қиладилар.

Терговлардан сўнг 1938 йил 17 майда Тошкент вилояти суди коллегияси мажлисида Матлуба Муҳамедованинг «жиноий иши» кўриб чиқилади.

У 10 йил қамоқ жазоси, 5 йил сайлаш ва сайланиш ҳуқуқидан маҳрумликка ҳукм қилинади. Жазо муддати эса 1938 йил 18 январдан бошлаб белгиланади.

Шундан кейин Матлуба Муҳамедова узоқ Сибирнинг Усольский деган лагерига жўнатилади. У ерда ўзига ўхшаган кўплаб бегуноҳ маҳбуслар билан бирга қаҳратон қиш совуқларида ўрмонда ёғоч кесади, лагер назоратчиларининг маҳбусларга нисбатан турли дағал муносабатлари, ҳақоратларидан безиган Матлуба ҳақиқатни талаб қилиб, СССР прокуратураси ва бошқа юқори суд органларига мурожаат қила бошлайди. Орадан икки йилча вақт ўтгач, СССР Олий суди жиноий ишлар бўйича суд коллегияси мажлисида Тошкент вилояти судининг 1938 йил 17 майда Матлуба Муҳамедова айби юзасидан чиқарган қамоқ ҳукми СССР прокурорининг 1940 йил 26 февралдаги раддияси асосида кўриб чиқилиб, у оқланади. Қарорда шундай ёзилган эди: «Приговорь суда и определение Верхсуда УзССР отменит и дело в отношении Мухамедовой за недоказанности совершенного её преступления производством прекратить и из под стражей Мухамедову Матлубу освободить». (Ўша ҳужжат).

Аёлнинг қамоқдан кейинги ҳаёти ҳам осон кечмади. Бу ҳақда унинг опаси, марҳума Маҳбуба Муҳамедова (1907-1978)нинг ўғли, ҳозирда меҳнат фахрийси, техника фанлари номзоди Урхон Жаббор шундай ҳикоя қилади:

«Матлуба холам узоқ Сибир қамоқ лагерларидан қайтганларида мен тахминан 7-8 ёшли бола эдим. У киши сургундан жуда озиб-тўзиб келган эди. Ойимнинг айтишларича, холам Сибирда ўрмон кесиб, кўп азоб чеккан экан. Шунга қарамасдан холам ТошМИдаги ўқишларини давом эттириш учун уриниб, уни уруш йилларида тугатган ва шифокор-врач бўлиб ишлаб турган.

Урушдан сўнг узоқ Воркутадаги қамоқ лагеридан укаси Фатхулла Муҳамедов ҳам қайтиб келган. У 1937 йили Архитектура институти талабалиги вақтидаёқ қамалиб, 10 йил қамоққа ҳукм этилиб, сургун қилинган эди. Тоғам сургундаги ўн йиллик оғир иш шароити ва совуқлар оқибатида оғир хасталикка чалинган, бунинг устига унинг Тошкентда яшашига рухсат берилмаган. Наманганга бориб яшаганлар. Холам тоғамнинг кетидан бориб, Наманганда врач бўлиб ишлаш билан бирга уларнинг оғир дардларини даволашда ёрдам бериб юрганлар. Фақат Сталин вафотидан кейингина Тошкентга қайтганлар. Холам Тошкентга қайтгач, кекса ота-онасидан, опаси Маҳбуба Муҳамедова ва бизларнинг (чунки холамнинг болалари йўқ эди) ҳолимиздан хабар олиб турдилар. Холам Матлуба Муҳамедова кўп йиллар ўз соҳаларида ишлаб, халқимизнинг сиҳат-саломатлиги йўлида ҳалол меҳнат қилиб, эл ҳурматига сазовор бўлдилар. Шуниси қувончлики, ҳаётлик вақтларида Ўзбекистон мустақиллигини кўриш бахтига муяссар бўлдилар. Халқимизнинг совет мустамлакачилиги ва тоталитар тузуми зулмидан қутулганидан бошлари осмонга етар, бизларни мустақиллик қадрига етишга ва унинг барқарорлиги йўлида тинмай кураш олиб боришга даъват этар эдилар. Ва шу васиятлари ила у киши 1998 йили оламдан кўз юмдилар».

Шукурлар бўлсинки, бугунги мустақиллик кунларимизда уларнинг Шаҳидлар хотираси майдонидаги хокипойига гулчамбарлар қўйилмоқда. Бу майдон тобора кенгайиб, халқимизнинг муқаддас ва табаррук бир зиёратгоҳига айланиб бормоқда. Бу ерда бегуноҳ шаҳид бўлган кўплаб ватандошларимиз каби истиқлол йўлидаги фидойи курашчи Матлуба Муҳамедованинг қабри ҳам эъзозли зиёратгоҳлардан бирига айланган.

Шерали ТУРДИЕВ.

Публицистика

Вақт алламаҳал, ярим кечаси ҳовлимиздаги отамерос сўрида уйқум қочиб, баланд, сершох толнинг қуюқ баргларироа ярқираб кўринаётган кумуш юлдузларга қараб ўйланиб ётибман. Тоғлардан эсган кучсизгина бир эпкин тол барглари ичра қолгандай, барглар уни қўйворгиси келмаётгандай. Ёзнинг илиқ, сокин бир кечаси. Чигирткаларнинг тунги «концерти» ҳам охирлаб қолган. Бир маҳал кутилмаганда қишлоқнинг қоқ ўртасидан машинанинг ваҳимали узун-узун «би-биб»лагани тун сукунатини бузиб юборди. Хаёлларим қочиб, бирпас хавотирга тушдим. Онам ҳам ухламаётган эканлар, овоз бердилар.

ЮЗИ ЁРУҒ ОДАМЛАР

— Эшитаяпсанми, болам, ана шу ҳоким бўлади, ҳокимнинг мошини. Раисни уйғотяпти. Уйғотмагунча қўймайди.

— Раисни нега уйғотади? — дебман мен ҳам ҳеч нарсага тушунмай.

Онам яна давом этдилар.

— Ажаб беҳаловат ҳоким экан бу. Раисдан тортиб биргаду сувчиларгача уйқу бермайди. Ҳаммасининг ковушига чўғ тайлаган. Қани ишламасин-чи!..

Секин болишим ёнидаги рақамлари «ёнарқурт» соатимга қарайман: ўнта кам уч. Ярим соатдан сўнг тонг отади. Ғимирлаб қолганимни илғаб руҳланган онам деҳқончилигу ғалла, одамларнинг турмушу рўзғори, даромадию кайфияти ҳақида «ахборот» берадилар:

— Шундай қилгани учун ҳам буғдой кўпайди-да. Аввало Худоку-я, лекин Мелиқул бор-ку, Алиқул дўхтир жўрангни акаси, ана шу ўғли билан беш гектар ердан 27 тонна буғдой олди, қирқ тўрт сентирдан. Олти тоннасини ҳоким ўзига берди.

Ярим кечаси, отамерос сўрида мен — онамнинг Тошкентдан меҳмон бўлиб келган шоир ўғли бир зум ичида катта хўжаликнинг бор иқтисодий аҳволи тўғрисида ҳамма маълумотни билиб оламан. Кейин тонг отади.

— Мен сигиримни соғай, болам, сен ухла, дамингни ол, — дейдилар онам.

Бу бир қизиқ кеча бўлди. Мен кейин ухлолмадим. Болалигим кечган шу қишлоқ кўчаларини, онам, опа-сингилларим кетмон чопган, пахта терган, ўзим қўю сигирларга ўтлар ташиганим — дашту далалар-у, ётиблар сув ичганим ариқ-жилғаларини ўйладим. Яна шоирона хаёлларга берилдим, қай бир гўзал шоирнинг «Саҳар туриб соққан сутинг ҳам қуйилади менинг шеъримга», деган ажиб сатрларини эсладим. Дўхтир жўрамнинг акаси Мелиқулнинг буғдой олгани, унинг қувончу ташвишлари кўз олдимга келди. Кўнглим ёришиб, ўрнимдан турдим.

... Бу қишлоқ, бу далаларнинг тарихи 30-40-йилларга бориб тақалади. Яхлит тўқайзору қамишзорлардан иборат ерлар ўрнида кўпчилик меҳнати билан обод бўлган хўжаликнинг тараққиёт паллаларию қолоқ, хароб даврлари ҳам кўп бўлган.

— Мен урушдан келганимда Муҳиддин амакинг бўлажак уйига иккинчи пахсани ураётган эди, — дея эслардилар раҳматли отам.

Кассиров бобо, ҳайбатидану шоп мўйловларидан от ҳам ҳуркийдиган раисни кўпчилик кексалар ҳали-ҳали гапириб юришади. У кишининг тарихи узоқ, кўп йиллар шу хўжаликка раислик қилганлар. Меҳнату заҳматлари сингганн учун, номдор, донғи кетган инсон бўлгани учун ҳам мустақилликнинг илк йилларидаёқ хўжаликка у кишининг номи берилди. Сурхондарё вилоятининг энг шимолий ҳудуди, Сариосиё туманининг қўшни Тожикистон Республикаси, Турсунзода тумани билан деярли чегарадош бўлган бу ерлар ҳозирда Сафар Кассиров номидаги ширкат хўжалиги, деб юритилади.

Сариосиё тоғларида бўлган воқеалар аҳолини сал хавотирлантириб қўйган бўлса-да, руҳини чўктиролгани йўқ.

— Бу йил Худо халқнинг ризқини берди, — дейди узоқ йиллар сувчилик қилган кекса Бобоназар бобо. — Лекин раҳбарларга ҳам боғлиқ экан-да, болам. Ҳокимни айтяпман-да. Ғайратига балли, уйқуни билмас экан бу. Талабчанликниям, муомаланиям биларкан. Ҳалоли бўлсин, халқни хурсанд қилди.

Пешинга яқин дўхтир жўрам билан акаси Мелиқул келади. Сўримиз тўла меҳмон, тоғалару амакилар, уч-тўрт оқсоқоллар, ёру ошнолар йиғилган, Мелиқулни кўриб сўридагилар бир-бирига гал бермай ҳазил-ҳузул гаплар қилишади. Бир қилиғи учун ҳокимдан яхшигина дашном эшитган Исломиддин тоғам у билан сўрашаркан, ўзича ўйма гап қилади:

— Қани, Мелиқулбой, Тошкандан меҳмон кептиям демайсиз, бир қопми, ярим қопми буғдой кўтариб кемабсиз-да...

Бир пайтлар мактабда олдинма-кетин ўқиганмиз, мактаб футбол командасининг энг яхши ҳимоячиларидан бўлмиш Мелиқулга разм соламан. Дала қуёшида қорайиб кетган, қачон қарасангиз ғамгин, эзилиб юрадиган Мелиқулнинг кўзларида бир қувонч, юзлари ёришиб турибди, хушнуд кайфиятда сўрига чиқаркан, жавоб қилди:

— Э, ўн қоп демайсизми, тағо, ҳозир боринг, бериб юбораман.

— Ҳоким уйингга кириб чой ичибдими? — дея савол беради унга лақаби «раис» бўлмиш Рўзиқул сувчи.

У ҳали жавоб беришга улгурмайин гапни Садриддин муаллим илиб кетди:

— Э-ҳа, рост-ей, акаси Жумақулни сўрайман деб кирсам, ҳовлисида ўтирибди. Довдираб қопман.

Кўп котибу раисларни кўрган Бобоназар бобо яна кексаларга хос мулоҳазакорлик билан гурунгга қўшилади:

— Бошлиқ дегани шундай бўлиши керак, халқ ичида юриши керак. Халқнинг ҳолини билмаган раҳбар раҳбарми. Шунча йил ҳокимларни фақат ҳисобот йиғинида кўрардик, биров таниб, биров танимас эди.

— Қулоқ солинг-да, бобо, биринчи синфда ўқийдиган қизчам бор-у, Зулайҳо, — дея завқу ҳаяжон билан сўйлаб кетади Мелиқул, — ўша танийди ҳокимни. Узоқдан кўринса бўлди, югуриб келади, дада, ҳоким тағо келяпти деб. Сиз нима деяпсиз?

Алиқул дўхтир бўлса қулоқ бошидаги сувчилар билан кечаси бўлиб ўтган ҳангомани гурунг беради:

— Ҳоким оқшом пайти қулоқ бошига кепти. Миробга, сувчиларга илтимос қипти: «Жон укалар, уч-тўрт кунда сув қайтади, бир-икки кеча ухламасанглар энди, пахталар яхшилаб сув ичсин». Раисимиз Карим акага эса «Ўзингиз қараб туринг», деб кетибди. Бирон ҳокимнинг оддий сувчига илтимос қилганини кўрганмисан ҳеч?! Хуллас, гапни эшит: кечаси соат учлар, ҳоким яна қулоқ бошига келса, сувчилар бору раис йўқ. Карим ака биласанми нима деди: «Худди ўша пайтда ярим соатча мизғиб олай деб уйга келиб энди ўринга кирувдим, машина «би-биб»лаб қолса бўладими?! Патинкамни ҳам киймай чиқибман». «Қани, раис, уялмайсизми ухлагани, этикни кийинг, кетдик!», деб қулоқ бошига келишибди. Ана шунақа одам.

— Отасига раҳмат, қандини урсин! — дея Бобоназар бобо ҳамма гапга якун ясайди.

... Мен бу гапларни, бу гурунгларни жўрттага тўқиганим ёки қўлимга қалам-дафтар олиб, дала-дашт кезиб, бошлиқларнинг идорасида ўтириб, газетанинг махсус топшириғи билан келганман, деб сўраб ҳам олганим йўқ. Мен бор-йўғи онасини кўргани келган уч-тўрт кунлик меҳмон, эрта-индин жўнаб кетадиган бир йўловчи... Лекин бу одамлар, бу инсонлар — ҳамқишлоқларим. Мен буларнинг дарду ҳасратини ҳам, қувончу ташвишини ҳам ёддан биламан. Қай бири қандай рўзғор кечиришини ҳам айтиб беришим мумкин. Гап бунда эмас. Гап шуларнинг кайфиятида. Анчадан бери ҳамқишлоқларимни бундай кўтаринки ҳолатда кўрмаган эдим. Ҳаммасининг кайфи чоғ, кўнгиллари ёришган. Чунки ҳаммалари меҳнат қилган, меҳнатининг натижасини кўрган, рағбат олган, рўзғори тўлган.

— Эҳ-ҳе, — дейдилар онам, — буғдой пишгандан буён тегирмонлар ҳали тингани йўқ.

Ер олиб, буғдой эккан тоғамизнинг гапига кўра, ғалвир сувдан кўтарилганда жами ҳосил йиғилиб, хўжалик омборига тўкилгандан сўнг ҳоким ҳамма пудратчиларни йиғиб, улушларини тарқатишда ўзи хирмоннинг бошида турибди. Барча ўз ҳақини олиб бўлгандан сўнг, бундоқ дебди:

— Азиз укалар, опалар, биродарлар! Бирон киши бирор нимадан норози бўлган бўлса, очиқ айтсин. Бу — олган буғдойларинг ўз меҳнатларинг, ош бўлсин! Сизларнинг олдингизда менинг ҳам юзим ёруғ. Режани бажардинглар. Бунинг учун ҳам катта раҳмат! Олдинда ҳали пахта турибди, яна бир ғайрат қилсангизлар. Худо хоҳласа, бундан ҳам яхши бўлади. Кам-кўстлар бордир, етишмовчиликлар бўлгандир, ҳаммаси аста-аста изга тушиб кетади. Энди бир гап: кимнидир кечалари келиб уйқусини бузган бўлсам, кимгадир сал қаттиқроқ гапириб, яна кимларнидир беҳаловат қилган бўлсам, бунинг учун ҳаммангиздан узр сўрайман. Мени тўғри тушунинглар, буларнинг бари ўзингларга яхши бўлсин учун қилинган ишлар. Шунинг учун кўнгилга олмайсизлар, деб ўйлайман. Доимо яхшиликда ёруғ юз билан кўришайлик. Омон бўлинглар!

Раҳбар деган ўз масъулиятини эл ичида, халқнинг кўзига кўрсата билсагина, халқ ҳам ўз масъулияти, жавобгарлигини англай билади. Албатта, бу ерда рағбатда ҳам катта гап бор.

Эртасига элу хешларни, ёру дўстларни кўраман, деб кўчага чиқдим. Қайси гўша, қай хонадонда бўлмайин — шу гурунг. Бу одамларга тилло берсанг ҳам кўнглига сингишмаган, элга қайишмаган нобоп, нопок кимсани ҳеч қачон мақтамайди. Муҳтарам элбошимиз халқ ва адолат ҳақида куюниб гапирганда, раҳбар деган адолат мезонини энг, аввало, ўзи, ўз мисолида кўрсата билмоғини ҳам назарда тутган эдилар. Халқнинг кўнглини кўтарадиган, эртанги кунига, ҳаётига ишонч ва умид уйғота оладиган, оғирини енгил қила биладиган кишиларга эл, одамлар сўрамасангиз ҳам таҳсин-тасанносини айтаверади, дуолар, тилаклар билдиради.

Биз кейин ширкат хўжалигининг раиси Абдукарим Каримов билан ҳам суҳбатлашдик. У кишининг, хўжалик бош иқтисодчиси Бекмурод Ҳайитовнинг берган маълумотларига қараганда, бу йил хўжалик бўйича 57 оилавий пудратчига ғалла экиш учун 375 гектар ер ажратилган ва буларнинг бари режасини ортиғи билан бажариб, давлатга жами 1091 тонна дон сотилган. Бир гектардан олинган буғдой эса салкам 45 центнерни ташкил этади. Зиммага олган режасини 150 дан 180 фоизгача уддалаган пудратчилар ҳам кўп. Шу туфайли, шундай жонкуяр деҳқонларнинг заҳмати сабаб туман бўйича бу йил буғдойдан яхши ҳосил олинди. Амалда топширилган дон 9 минг 689 тоннани ташкил этди. Омборлар тўлгандан кейин элнинг кўзи ҳам, ўзи ҳам тўқ. Қишлоқдаги янгаларимиз ҳам гердайиб юрган акаю тоғалар атрофида гирдикапалак, муомалалари келишиб қолган, бинойидай, тилларидан бол томади.

Яна бир хайрли янгиликни айтиб ўтмоқ жоиз. С. Кассиров жамоа хўжалиги пудратчилари буғдойдан олган даромаднинг беш фоизи ҳокимнинг таклифи билан хўжаликдаги мактаблару боғчаларини таъмирлаш учун ажратилди. Бу хайрли ишдан ҳеч ким оғрингани йўқ. Чунки ҳамманинг боласи боғчага боради, мактабда ўқийди. Шуни ҳам айтиш лозимки, мазкур хўжалик тумандаги энг қолоқ, давлатдан қарзи кўп жамоалардан. Ҳоким Тошмирза Қодиров халқнинг кўзига қараб айтганидек, кам-кўстлар, муаммолар бор. Мисол учун, хўжаликнинг баъзи қишлоқларида аҳолини тоза ичимлик сув билан таъминлаш, маънавий-маърифий ҳамда маиший ишларда муаммолар етарли. Одамларнинг пахтадан умиди катта. Хўжаликнинг ғўзалари, кўз тегмасин, авжи баланд. Ғалладан бўшаган деҳқонларни ҳоким йиғин ўтказиб, бировни ака, бировни ука, деб илтимос қилиб, ғўза парваришига сафарбар қилган. Уларнинг ҳолидан тонгда ҳам, пешин, шом ё кечаси ҳам мудом ўзи хабар олиб туради.

Бутун мамлакат Истиқлолимизнинг 10 йиллик муборак санасига ҳозирлик кўраётган шу қутлуғ дамларда Сурхон воҳасининг олис бир қишлоғида меҳнат қилаётган одамларнинг завқу иштиёқи ҳам ғўзаларнинг авжи янглиғ баланд. Мен ичимда бу инсонларга — ҳамюртларимга Оллоҳдан тинчлик-омонлик тиладим, омборлари ҳар йили донга тўлиб, рўзғорлари бут бўлсин, дея тилаклар билдирдим.

Соғинчларим диёри бўлмиш ҳовлимизда, отамерос сўрида ярим кечаси уйқум қочиб, хаёлларга берилиб ётувдим, тун сукунатини бузиб, қишлоқнинг нариги чеккасидан яна машинанинг узун-узун «би-биб»лагани эшитилди. Онам ҳам ухламаган эканлар, исмимни олиб овоз бердилар:

— Эшитяпсанми, болам. Ҳоким келди яна, миробни уйғотяпти...

Сирожиддин САЙИИД.

Ўзбекистон Республикаси Конституциявий судида

(Давоми. Боши 1-бетда).

Конституция ва қонунларнинг устунлиги тан олинади ва бошқа даражадаги ҳеч қандай ҳужжатлар қонун кучига эга эмас.

Қонун нормаларининг солиқ ва молия органлари томонидан нотўғри тушунилиши ва қўлланилиши нафақат В.Фролов учун, балки кичик ва хусусий тадбиркорликнинг бошқа субъектлари учун ҳам муайян ҳуқуқий оқибатларни келтириб чиқаргани боис, Ўзбекистон Республикаси Конституциявий суди "Тадбиркорлик фаолияти эркинлигининг кафолатлари туғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни 16-моддасининг иккинчи қисмига шарҳ бериш зарур деган хулосага келди.

Ўзбекистон Республикаси Конституциявий суди амалдаги қонунларни таҳлил қилишда қуйидагиларга таянади:

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси 18-моддасининг иккинчи қисмига биноан имтиёзлар фақат қонун билан белгиланиб қўйилади ва ижтимоий адолат принципларига мос бўлиши лозим.

2. Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 19-моддасида шундай дейилган: "Ўзбекистон Республикаси фуқароси ва давлат бир-бирига нисбатан бўлган ҳуқуқлари ва бурчлари билан ўзаро боғлиқдирлар. Фуқароларнинг Конституция ва қонунларда мустаҳкамлаб қўйилган ҳуқуқ ва эркинликлари дахлсиздир, улардан суд қарорисиз маҳрум этишга ёки уларни чеклаб қўйишга ҳеч ким ҳақли эмас".

3. Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 51-моддасига биноан, фуқаролар қонун билан белгиланган солиқлар ва маҳаллий йиғимларни тўлашга мажбурдирлар. Солиқ кодекси 11-моддасининг иккинчи бандида айтиладики, солиқ тўловчилар ушбу Кодексда ва бошқа қонун ҳужжатларида белгилаб қўйилган тартибда ва асосларда солиқ имтиёзларидан фойдаланиш ҳуқуқига эгадирлар.

4. "Тадбиркорлик фаолияти эркинлигининг кафолатлари тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни 16-моддасининг иккинчи қисмига мувофиқ, солиқ тўғрисидаги қонун ҳужжатларига кичик ва хусусий тадбиркорлик субъектлари учун бирмунча ноқулайроқ шароитларни юзага келтирадиган ўзгартишлар киритилган тақдирда, мазкур субъектлардан кейинги икки йил мобайнида бундай ўзгартишлар кучга киргунга қадар амалда бўлган қонун ҳужжатларига мувофиқ солиқ ундирилади.

Конституциявий суд келтирилган нормаларни ўзаро боғлиқ ҳолда таҳлил этиб ва фуқаролар тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланиш ҳақида қарор қабул қилар эканлар, ўзлари рўйхатдан ўтказилаётган пайтда амалда бўлган солиқ солиш тизими, яъни белгиланган солиқлар ва маҳалллий йиғимлар, уларнинг ставкалари, имтиёзлар ва бошқалардан келиб чиқиб, бозор иқтисодиёти шароитида ўз фаолиятини мустақил равишда режалаштириши ҳамда амалга оширишини ҳисобга олиб, тадбиркорлар мослашиб олишлари учун кўриб чиқилаётган имтиёзларни икки йил мобайнида қўллаш зарурлигини қайд этади.

Баён қилинганларга асосланиб, "Ўзбекистон Республикасининг Конституциявий суди тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 1, 19, 25, 26 ва 27-моддаларига амал қилган ҳолда, Ўзбекистон Республикасининг Конституциявий суди **ҚАРОР ҚИЛАДИ:**

1. Янги солиқлар ва маҳаллий йиғимлар жорий этиш, солиқлар ва йиғимлар ставкаларининг кўпайтирилиши, имтиёзлар бекор қилиниши билан боғлиқ солиқ қонунчилигига киритилган ўзгаргиришларни кичик ва хусусий тадбиркорлик субъектлари учун бирмунча ноқулайроқ шароитларни юзага келтириш деб ҳисоблаш керак.

2. "Тадбиркорлик фаолияти эркинлигининг кафолатлари тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни 16-моддасининг иккинчи қисмида мустаҳкамлаб қўйилган норма тадбиркорларга солиқ тўғрисидаги қонун ҳужжатларига кичик ва хусусий тадбиркорлик субъектлари учун бирмунча ноқулайроқ шароитларни юзага келтирадиган ўзгартиришлар киритилган пайтдан эътиборан икки йил мобайнида, улар давлат рўйхатидан ўтказилган пайтда амалда бўлган ставка бўйича солиқ тўлаш ҳуқуқини беради.

3. Ушбу қарор оммавий ахборот воситаларида эълон қилинсин.

(ЎзА).

Жуманиёз ЖАББОРОВ,
Ўзбекистон ва Қорақалпоғистон халқ шоири

Қорақалпоғим

Кўксида бир дунё орзу ила аҳд,
Қалби нафосату қўли қадоқли.
Чўлда кўз ёш билан ундирган дарахт —
Ким десанг, айтурман Қорақалпоқни.

Уни ғазналардан яратмиш худо,
Устига ёпмишдир тилло қопқоқни.
Ул қайси юрт дея сўраса Дунё,
Албатта, айтурман Қорақалпоқни.

Жонингга оромдир кулги, ҳазили,
Ундирар шолию олтин чаноқни.
Устод Миртемирнинг севган манзили —
Не десанг, айтурман Қорақалпоқни.

Десангки, қўбизи мағрур жаранглар,
Учратмадим ундоқ қалби қайноқни.
Кимдир ўшал мард, деб сўрасанг агар,
Албатта, айтурман Қорақалпоқни.

Ўзбек билан ёндош борур бир йўлдан,
Тенг бўлгай майизу нону қаймоқни.
Кимдир у жонингга азалдан пайванд,
Десанг, кўрсатурман Қорақалпоқни.

Меҳридан юксалиб борурсан баланд,
Сеҳридан босурсан асрий чанқоқни.

Кимдир у жонингга азалдан пайванд,
Десанг, кўрсатурман Қорақалпоқни.

Орол бўйларида ноҳуш бир аҳвол,
Сувга солиб бўлмас минглаб қармоқни.
Гарчанд кўзда ёшу бошда минг хаёл,
Мен мағрур айтурман Қорақалпоқни.

Ўғлонлари бордир бағри чўлдай кенг,
Қизлари эслатар кўкда чақмоқни.
Сўрасанг, қайси халқ тарих билан тенг,
Дарҳол айтажакман Қорақалпоқни.

Осмондай дашти бор, жаннат боғи бор,
Эркалар боққанда кўзу қароқни.
Кимдир у бағри кенг, қалби беғубор,
Десанг, кўрсатурман Қорақалпоқни.

Бунда сен кўрарсан меҳру оқибат,
Оға-инилигу ҳурмат, ардоқни.
Ҳар тонг шу диёрни ўйлаб, қил ният,
Боши омон бўлсин Қорақалпоқни.

Бердақ шеъри билан инсонни куйлаб,
Бир халққа дўндирди уруғ-аймоқни.
Ҳудойим шу саҳро иқболин ўйлаб,
Атай яратгандир Қорақалпоқни.

Суд якунланди

Фарғона вилояти судида мамлакатимиз конституциявий тузумига тажовуз қилиш ҳамда жамоат хавфсизлиги ва тартибига қарши бошқа бир қанча жиноятларда айбланаётган бир гуруҳ шахслар устидан бошланган суд якунланди.

Фарғона ва Андижон вилоятларида яшовчи 6 киши "қора курси"дан жой олди. Улар узоқ вақт мобайнида халқаро террорчи тўдаларнинг дала қўмондонлари, жумладан Жумабой Ҳожиев ва Тоҳир Йўлдошев билан тил бириктириб, Фарғона водийсида яшовчи ёшларни ёллаш, Тожикистон Республикасининг тоғли ҳудудларида жойлашган Жирғатол ва Хоит қишлоқларига, террорчилар тайёрлаш лагерларига жўнатиш билан шуғулланган. Суд тергови давомида уюшган жиноий гуруҳнинг 15 нафар ёш йигитни жангарилар лагерига жўнатишга алоқадорлиги исботланди. Уларнинг ҳар бири учун 100-200 АҚШ доллари миқдорида пул мукофоти олинган.

Жиноят ишида кўрсатиб ўтилган ҳолатларнинг бирига кўра, жиноий гуруҳ аъзолари маҳаллий ҳокимият ва ҳуқуқ-тартибот идоралари ходимларини ўлдириш билан боғлиқ ўта оғир жиноятларни содир этганлиги учун жиноий жазодан қочиб юрган Р.Охунов ва А.Йўлдошевни (1999 йил Боткен воқеалари вақтида ўлдирилган) 1997 йили Тожикистонга ўтказиб юборган.

Суд ҳукмига кўра, тўда раҳбари М.Холиқназаров ҳамда 1995-1997 йилларда Афғонистондаги террорчилик лагерларида махсус тайёргарликни ўтаган А.Исмоиловга мол-мулки мусодара қилиниб, 18 йил қамоқ жазоси тайинланди. Қолган жиноятчилар ҳам жазони қаттиқ тартибли колонияларда ўташ шарти билан узоқ муддатли қамоқ жазосига ҳукм қилинди.

(ЎзА).

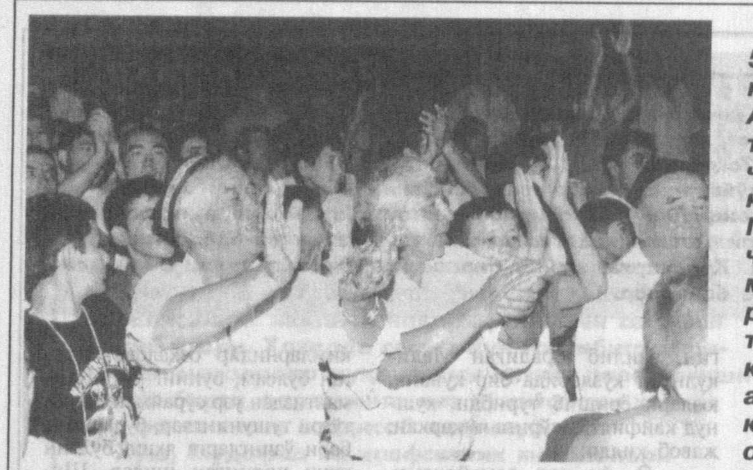

Ўзимизнинг Дилшодми?! Ҳа-да, 54 килограмм вазн тоифасида ҳеч қайси рақибини писанд қилмади у. Айниқса, финал учрашувини айтинг. Дилшод Мансуров жаҳон чемпионатининг олтин медалини қўлга киритиш учун Бесарион Гочашвили (Грузия) билан гиламга чиқди. Баҳсга киришишдан аввал минглаб мухлислар қўлида ҳилпираётган Ватан байроғига нигоҳ ташлади. Ва шу пайт хаёлидан қуйидаги фикрлар кечган бўлса не ажаб: "Мени қўллаб-қувватлаётган юртдошларимнинг ишончини оқлашим керак".

Дилшод — жаҳон ЧЕМПИОНИ!

Беллашув бошланди. Дилшод эпчил усуллари билан рақибини шоширишга киришди. Ўзбекистонлик полвоннинг бунчалик тез ҳужумга ўтишини кутмаган Бесарион эсанкираб қолди. Натижада Дилшод кетма-кет очколарни қўлга киритаверди — 2, 5, 7. Ҳисоб 10:0 га етганда ҳакамлар учрашувни муддатидан олдин тўхтатишди. Тўғри-да, вакилимизнинг ўз рақибини ҳам ўнгга, ҳам сўлга айлантириши унинг маҳорат бобида анчагина устун эканлигидан далолат.

Д.Мансуров шоҳсупага мағрур чиқди. Бўйнида жаҳон чемпионига аталган олтин медаль. Ишқибозларнинг барча олқиши унга бўлди. Ўз мустақиллигининг 10 йиллигини нишонлашга шайланаётган элнинг ҳурмати ҳам унга бахшида. Дарвоқе, халқимизда тўйга тўёна билан, деган гап бор. Дилшоднинг бу ғалабаси Истиқлол байрамимизга муносиб тўёна бўлди-да ўзиям.

Пойтахтимиздаги "Ўзкўргазмасавдо" марказида эркин ва юнон-рум кураши бўйича бўлиб ўтган IX жаҳон чемпионатининг охирги куни яна икки нафар вакилимиз финал "жанг"гида иштирок этишди. 63 килограмм вазн тоифасида баҳс бойлайдиган полвонимиз Музаффар Абдураҳмонов ҳал қилувчи учрашувга қадар кучли спортчиларни доғда қолдирган эди. Бироқ олтин медаль учун грузиялик Шалва Музиашвили билан ўтказилган баҳсда омад ундан юз ўгирди. Музаффар иккинчи поғона билан кифояланди.

Жаҳон чемпионатининг энг сўнгги беллашувида 97 килограмм оғирлик вазнидаги полвонлар — Холи Ғаффор (Эрон) ва Магомед Ибрагимов (Ўзбекистон) гиламга чиқишди. Олти дақиқалик ана шу баҳс мазкур вазидаги олтин медаль соҳибини аниқлаб бериши керак. Учрашувнинг бошидан ҳамюртимизнинг ҳаракатларида бироз чарчоқ сезилди. Бундан фойдаланган меҳмон спортчи кичик устунлик билан (7:6) ғалаба қозонди.

Чемпионат якунланди. Унинг иштирокчилари Ўзбекистонда спортни ривожлантиришга қўшаётган катта ҳиссаси, ушбу мусобақани юксак савияда ўтказиш учун ҳар томонлама қўллаб-қувватлаганига миннатдорчилик тариқасида мамлакатимиз Президенти Ислом Каримовга Мурожаатнома қабул қилишди.

Дарҳақиқат, мазкур спорт байрами жаҳон андозалари асосида, энг юқори савияда ташкил этилди. Бу ҳақда Халқаро ҳаваскор курашчилар ассоциацияси (FILA) вице-президенти Михай Биро шундай дейди:

— Ўзбекистон диёрида ташкил қилинган бу мусобақа ҳеч бир давлатда ўтказилган жаҳон чемпионатига ўхшамади. Ўзига хос, гўзал томонлари билан ажралиб турди. Халқингизнинг меҳмондўстлигини яхши биламиз. Лекин ҳар сафар келганимизда ана шу фазилатнинг янги-янги қирраларини кашф этамиз. Бу гал ҳам шундай бўлди. Чемпионат Тошкентнинг энг гўзал саройларидан бирида уюштирилди. Ҳамма шароитлар муҳайё. Мухлисларнинг кўплигини айтинг. Энг муҳими, улар нафақат ўзбекистонлик полвонлар, балки ўз маҳоратини намойиш этган бошқа давлатларнинг спортчиларини ҳам қўллаб-қувватлашди. Бу уларнинг мусобақаларни томоша қилиш маданияти юқори эканлигидан далолат.

М. Биро жанобларининг юқоридаги фикрлари яна бир нарсада ўз тасдиғини топди. У чемпионатни юксак савияда ташкил қилишдаги жонкуярлиги учун республика Давлат жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси раиси Баҳодир Махситовга FILAнинг махсус дипломини топширди.

Дилшод ҳамманинг дилини шодлантириб жаҳон чемпиони бўлди, дедик. Таъкидлаш жоизки, бу ёш полвонимиз аввал ҳам халқаро миқёсда катта ғалабани қўлга киритганди. У 1999 йили Сиднейда ўтказилган жаҳон чемпионатининг кумуш медали соҳиби, шунингдек, Бутунжаҳон ёшлар ўйинларининг ғолибидир. Мураббийларнинг фикрича, Дилшод ҳозир 2004 йилда бўладиган Олимпиада ўйинларига тайёргарликни бошлаб юборган. У қадим Афина шаҳрида Ўзбекистон байроғини баланд кўтариш илинжида. Ниятинг йўлдошинг бўлсин, Дилшод!

Озод РАЖАБОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Нўъмонжон МУҲАММАДЖОНОВ олган суратлар.

Шаҳарчамисан, шаҳарча!

Янгибозор тумани маркази яқин-яқинларгача ўзига хос қиёфасини топмай келаётган эди. Истиқлолимизнинг қутлуғ байрами олдидан амалга оширилган қатор тадбирлар натижасида у кўркам шаҳарча тусини олди.

«Мустақилликнинг 10 йиллиги» номли маданият ва истироҳат боғи, ободонлаштирилган ва кўкаламзорлаштирилган Жалолиддин Мангуберди кўчаси эндиликда туман маркази ҳуснини очди. Уларда маданий-маърифий тадбирлар ўтказила бошланди.

Янгибозорликлар йирик спорт-соғломлаштириш, дам олиш мажмуини яратиш устида иш олиб боришяпти. Бу мажмуа 29 гектар майдонни эгаллаб, футбол, теннис, бокс билан шуғулланиш учун кенг имкониятларга эга бўлади.

Сотим АВАЗ,
«Халқ сўзи» мухбири.

«TOSHKENT ShAHAR TELEFON TARMOG`I» ОТАЖ

Тошкент шаҳрининг тезкор ва махсус хизматлар телефонлари рақамларини маълум қилади.

Индекс	Хизмат номи
01	Ўт ўчирувчилар
02	Милиция
03	Тез тиббий ёрдам
04	Шаҳар газ бошқармаси
09	Ташкилот, корхоналар телефон рақамлари ҳақида ахборот бериш
005	Темир йўл вокзали маълумотнома бериш хизмати
009	Хонадонлар телефон рақамлари ҳақида ахборот бериш хизмати
050	Фавқулодда ҳолатлар шаҳар бошқармаси
051	«UzPAK»нинг таъмирлаш бюроси
052	«САЛД» МЧЖ, таксига буюртма бериш
055	ХТ «ALEKS TELEKOM», таксига буюртма бериш
056	«Тошкент таксофони»нинг шаҳарлар кодлари ҳақида маълумот бериш хизмати
062	«Тошшаҳарйўловчитранс» уюшмасининг таксига буюртма бериш хизмати
063	«Karvon Tezkor» хусусий фирмаси, транспортда юк ташиш
064	«TOSHKENT ShAHAR TELEFON TARMOG`I» ОТАЖнинг фаолияти ва хизматлари ҳақида ахборот бериш
065	«Камалак-ТВ» қўшма корхонасининг таъмирлаш бюроси
066	«Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпаниясининг Ҳаво йўллари бош агентлиги
067	«Камалак-ТВ» қўшма корхонасининг «Турон Линк» пейджинг хизмати
068	Шаҳар телефон тармоғи тўғри симларини таъмирлаш бюроси
069	«СОРИЗ» МЧЖнинг дорихоналар ҳақида ахборот бериш хизмати
080	«MDS Servis» МЧЖ хизмати
081	«Шаш коммюникейшн» қўшма корхонасининг пейджинг хизмати
082	ХТ «Кашаева И.Г.», таксига буюртма бериш
083	Марказий филиалнинг автоматлаштирилган таъмирлаш бюроси
084	Собир Раҳимов филиалининг автоматлаштирилган таъмирлаш бюроси
085	Миробод филиалининг автоматлаштирилган таъмирлаш бюроси
086	Мирзо Улуғбек филиалининг автоматлаштирилган таъмирлаш бюроси
087	Чилонзор филиалининг автоматлаштирилган таъмирлаш бюроси
088	«Семурғ» радиопейдж қўшма корхонаси
089	Янгиобод филиалининг автоматлаштирилган таъмирлаш бюроси
«8+191»	Шаҳарлараро алоқа учун берилган буюртмага тезкор хизмат кўрсатиш тизими
«8+194»	Халқаро алоқа учун берилган буюртмага тезкор хизмат кўрсатиш тизими

«Интернет»даги манзилимиз: http://www.tshtt.uz
E-mail: inform@ttt.uz
Маркетинг бўлими телефони: 55-77-17.

4612

Қурувчилар ҳиммати

Шошилинч тиббий ёрдам кўрсатиш Жиззах вилоят марказининг Зомин тумани бўлими шифокорлари «Наврўз айёми» фирмаси қурувчиларидан миннатдорлар. Зафар Саидмирзаев раҳбарлигидаги ушбу қурилиш фирмаси жарроҳлик бўлимини сифатли таъмирлаб берди.

Бу эса жарроҳлик тадбирларини кўнгилдагидек амалга оширишга имкон бермоқда. Ўз саломатликларини қисқа муддатларда тиклаб олаётган беморлар катта ҳажмдаги таъмирлаш ишларини ҳашар йўли билан амалга оширган қурувчилардан мамнун.

Абдусаттор СОДИҚОВ.

Илк пахта карвони

Қашқадарё вилоятида бу йил пахта эрта пишди. Шунинг учун Касби туманидаги Темурмалик номли хўжалик томонидан «Пахтатозалаш» ОҲЖнинг Муғлон қабул пунктига 8 август куни 20 тонна пахта топширилди.

— Теримга 1 августда киришдик, — дейди хўжалик раҳбари Муқим Номозов. — 31 августда режани бажарамиз, деб турибмиз.

Мурод Қоржовов, Нормамат Фармонов, Ҳамро Дониёров каби оилавий пудратчилар 3-кичик ширкатда энг олдинда бормоқдалар. Айрим теримчилар бир кунда 150 килограммдан ошириб пахта теришмоқда.

— Ҳаммаси биринчи навга, биринчи синфга топширияпти, — деб гапини давом этиради Муқим Номозов. — Ҳосил эрта пишиб етилгандан кейин шундай бўлиши ҳам табиий-да.

— Худди шундай. Эрта эккан, эрта йиғиштиради. Ҳосилни аъло навга топширади. Энг муҳими, мўмайгина фойда кўради, — дея таъкидлайди туман ҳокими Абдихалил Соатов.

Н.РАВШАНОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Банк тизими: ЎН ЙИЛЛИК

Файзулла МУЛЛАЖОНОВ,
Ўзбекистон Республикаси Марказий банки раиси

Шу кунларда республикамиз халқи мустақилликнинг ўн йиллигини кенг нишонламоқда. Ўн йил — аслида тарих учун жуда қисқа муддат. Аммо ана шу қисқа вақт мобайнида мамлакатимизда бошқарувнинг маъмурий-буйруқбозлик усулидан бозор муносабатларига асосланган иқтисодиётга ўтиш йўлида катта қадамлар қўйилди.

Маълумки, бозор иқтисодиётига ўтиш бўйича ўзбек моделининг асосий моҳияти иқтисодиётдаги таркибий ўзгаришларни босқичма-босқич амалга ошириш асосида жаҳон хўжалигида Ўзбекистоннинг ўзига мос ўрнини эгаллаши учун замин яратишдан иборатдир. Бунда асосий эътибор мамлакат аҳолисининг манфаатларидан келиб чиққан ҳолда, кучли ижтимоий йўналтирилган бозор иқтисодиётини яратишга қаратилмоқда. Бу борада, албатта, Марказий банк ва умуман, банк тизимининг фаолияти алоҳида аҳамиятта эга. Муҳтарам Президентимиз таъкидлаганларидек, **«Бугунги кунда, ўтган йилларда тўпланган тажрибаларга таяниб, шуни айтиш мумкинки, бозор иқтисодиётининг самарали фаолиятини замонавий, кенг тармоқли, техник жиҳатдан мукаммал банк тизимисиз тасаввур қилиш мумкин эмас».**

Ўзбекистон мустақилликка эришганидан сўнг ҳукумат Марказий банк олдига макроиқтисодий барқарорликни таъминлаш ва мамлакат иқтисодиётининг пул маблағларига бўлган талабини тўлиқ қондиришдек ғоят муҳим вазифани қўйди. Бу эса мустақил ва қатъий пул-кредит сиёсатини амалга оширишни тақозо этарди. Аммо истиқлолнинг илк даврида мустақил пул тизимининг асосини ташкил этувчи миллий валютамиз ҳали муомалага киритилмаган ва ўша пайтда республикадаги пул муомаласи собиқ совет рубли доирасида амал қиларди. Шунингдек, мавжуд банк муассасалари собиқ Иттифоқ банк тизимининг таркибий қисми ҳисобланарди.

Шу сабабли, бизнинг олдимизда Ўзбекистоннинг мустақил пул тизимини ва сифат жиҳатидан янги банк тизимини яратиш вазифаси турар эди.

Бугунги кунда республика ҳукумати ва Марказий банки мамлакатнинг мустақил пул тизими ва банк соҳасини шакллантиришдек мураккаб вазифани бажарганлигини мамнуният билан қайд этишимиз мумкин. Ҳозирги пайтда биз миллий валютамиз — сўмга асосланган мустақил пул тизимимизга ва таркибида Марказий банк ва 38 та тижорат банк бўлган икки поғонали банк тизимига эгамиз. Миллий валютамиз — сўм эса «Ўзбекистон Республикасининг Марказий банки тўғрисида»ги Қонуннинг 32-моддасида қайд этилганидек, мамлакатнинг бутун ҳудудида ягона тўлов воситаси сифатида ҳеч қандай чекловларсиз амал қилмоқда.

Мамлакатимизда мавжуд икки поғонали банк тизими юқори поғонасининг бош мақсади миллий валюта — сўмнинг барқарорлигини таъминлашдан иборат бўлган Марказий банк, қуйи поғонасини эса бевосита мижозлар билан ишловчи тижорат банклари ташкил этади.

Марказий банк миллий валютанинг барқарорлигини таъминлаш мақсадида инфляцияни жиловлашга йўналтирилган пул-кредит сиёсатини амалга ошириб келмоқда. Натижада инфляция даражаси кескин пасаймоқда. Бир мисол. Агар 90-йилларнинг биринчи ярмида ўртача ойлик инфляция даражаси 25-30 фоизни ташкил этган бўлса, ҳозирга келиб, бу кўрсаткич қарийб 1,4 фоизга тенгдир.

Шу билан бирга, иқтисодиётда туб ислоҳотлар олиб борилаётган бир шароитда пул-кредит сиёсати фақат инфляция даражасини пасайтиришга йўналтирилиши мумкин эмас эди. Шу боис Марказий банк инфляцияни жиловлаш билан бир қаторда иқтисодиёт реал секторининг узоқ муддатли кредит ресурсларига бўлган талабини қондиришга алоҳида аҳамият берди.

Оқибат мамлакат иқтисодиётига йирик инвестицияларни жалб қилиш, ғалла ва ёнилғи мустақиллигини таъминлаш, саноатнинг ишлаб чиқариш базасини мустаҳкамлаш, экспорт ва импорт таркибини оптималлаштириш, шу асосда ташқи савдо балансини барқарорлаштириш каби масалалар муваффақиятли ҳал этилди.

Ҳукумат ва Марказий банк томонидан олиб борилаётган ана шундай сиёсат натижасида Ўзбекистонда собиқ Иттифоқ давлатлари ичида биринчилардан бўлиб ялпи ички маҳсулотнинг (ЯИМ) камайишини тўхтатишга эришилди. 1996 йилдан бошлаб эса мамлакатимизда Ҳамдўстлик давлатлари орасида биринчи бўлиб барқарор иқтисодий ўсиш даври бошланди. Бошқача айтганда, кейинги 5 йил давомида ялпи ички маҳсулот ҳар йили ўртача 4 фоиздан ўсиб бормоқда. Иқтисодий таъминлаш бўйича, дунёдаги энг нуфузли ташкилотлардан бири бўлган PlanEcon ташкилотининг маълумотларига кўра, ҳозирги кунда собиқ Иттифоқ республикалари ичида биринчи бўлиб Ўзбекистон ўтиш давридан олдинги ишлаб чиқариш даражасига эришди.

Мустақиллик йилларида мамлакатимизда амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотларнинг ҳар бир босқичи банк тизимида юз бераётган ўзгаришларда ўз аксини топмоқда. Умуман, Ўзбекистонда миллий пул ва банк тизимини шакллантириш жараёнини шартли равишда бир неча босқичларга бўлиш мумкин.

Биринчи босқич миллий валютани муомалага киритиш учун асос яратилган ва икки поғонали банк тизимининг пойдевори қурилган 1991 йилдан 1994 йилгача бўлган даврни ўз ичига олади. Бу даврда мамлакатимизнинг мустақил банк тизимини яратиш бўйича олиб борилган тадбирлар 1991 йил 15 февралда қабул қилинган Ўзбекистон Республикасининг «Банклар ва банк фаолияти тўғрисида»ги Қонуни асосида амалга оширилди.

Ушбу Қонунга мувофиқ, СССР давлат банкининг республика муассасаси асосида Ўзбекистон Республикаси Марказий банки тузилди. Марказий банкка республикада пул муомаласини тартибга солиш, тижорат банклари тизимини вужудга келтириш ва тўлов тизимини ташкил этиш вазифалари юклатилди. Бу эса янги тузилган Марказий банк олдига, собиқ СССР давлат банкининг республика муассасаси бажарган вазифалардан тубдан фарқ қилувчи, сифат жиҳатидан бутунлай янги вазифалар қўяр эди. Ана шу вазифаларни бажариш учун ўз навбатида Марказий банкда пул-кредит ва валюта сиёсатини ишлаб чиқиш, уни амалга ошириш, банк фаолиятини тартибга солиш ва назорат қилиш, ҳисоб-китоблар ва тўлов тизимини ривожлантиришга масъул бўлган бўлинмалар тузилди.

Иқтисодиётнинг турли тармоқларини молиялаштириш эса янгидан тузилган ихтисослаштирилган тижорат банкларига юклатилди. Шунга мувофиқ равишда, тижорат банклари ҳам ўзларининг ички таркибий бўлинмаларини қайта тузиш ва ривожланиш стратегияларини ишлаб чиқишга киришдилар.

Тарихий жиҳатдан олганда, бу мустақил миллий банк тизими шаклланиши йўлида қўйилган илк қадам эди. Шу билан бирга, таъкидлаб ўтиш лозимки, ўша пайтларда ҳали ўзимизнинг миллий валютамиз муомалага киритилмаган, Марказий банк ва тижорат банкларининг ҳуқуқий мақомлари аниқ белгиланмаган эди.

Бу масалалар миллий валюта муомалага киритилган ва икки поғонали банк тизимининг ҳуқуқий асослари яратилган 1994-1996 йилларда амалга оширилди. Айтиш жоизки, миллий валютанинг муомалага киритилиши мамлакатимиз мустақил банк тизими шаклланишида сифат жиҳатидан янги босқичнинг бошланиши бўлди. Бу даврда Марказий банк асосий эътиборни макроиқтисодий барқарорликни таъминлаш, шу асосда иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш ва иқтисодий ўсиш учун қулай шароитлар яратишга қаратди.

Ушбу даврда, шунингдек, банк тизимининг ҳуқуқий базаси мустаҳкамланиб, Марказий банк ва тижорат банкларининг мақоми, функциялари ва ваколатлари аниқ белгилаб олинди. Тижорат банкларининг сони ва банк хизматларининг турлари янада кўпайди. Қолаверса, мамлакатнинг сифат жиҳатидан бутунлай янги тўлов тизимини яратиш бўйича чора-тадбирлар қабул қилинди.

1993 йилнинг охирида оралиқ валюта сифатида сўм-купоннинг, 1994 йилнинг 1 июлидан бошлаб эса Ўзбекистон Республикаси ҳудудида тўла қийматли миллий валюта — ягона қонуний тўлов воситаси бўлган сўмнинг муомалага киритилиши амалда инқилобий қадам бўлди. **Шу тариқа биз бирор кишининг иродасига боғлиқ бўлмаган, Ўзбекистон халқининг манфаатларига мос пул-кредит сиёсатини ва умуман, иқтисодий сиёсатимизни амалга оширишнинг аниқ воситасига эга бўлдик.**

Ўша пайтдан эътиборан Марказий банкнинг пул-кредит сиёсатини ҳамда валютани тартибга солиш соҳасидаги сиёсатни ишлаб чиқиш ва уни амалга ошириш, банклар фаолиятини тартибга солиш ва банкларни назорат қилиш, самарали тўлов тизимини йўлга қўйиш йўналишларидаги бутун фаолияти тўласинча шу юксак мақсадга эришишга йўналтирилди.

Айни чоғда, ўша йилларда республикамизда иқтисодиётнинг баъзи тармоқларини молиялаштиришни яхшилаш мақсадида бир неча ихтисослаштирилган тижорат банклари тузилди.

Ушбу босқичнинг ўрталарида айниқса, амалда ташкил этилган икки поғонали банк тизимининг ҳуқуқий асосларини янада мустаҳкамлаш мақсадида мамлакат парламенти томонидан банклар фаолиятини тартибга солувчи иккинчи муҳим ҳужжат — «Ўзбекистон Республикаси Марказий банки тўғрисида» ва «Банклар ва банк фаолияти тўғрисида»ги қонунларнинг қабул қилиниши алоҳида аҳамият касб этди. Биринчи Қонунга кўра, Ўзбекистон Республикаси Марказий банки пул-кредит муносабатларини тартибга солиш ва банклар фаолиятини назорат қилиш органи мақомини олди. Иккинчи Қонун эса банк фаолияти субъектлари ва банк тизимининг иккинчи поғонаси — тижорат банклари иш юритишининг барча ҳуқуқий жиҳатларини аниқ белгилаб берди. Ушбу Қонунга мувофиқ, банк активлари ҳамда мажбуриятларини диверсификациялаш асосида универсал тижорат банклари тузиш, шунингдек, банк тизимига хорижий капиталнинг жалб қилиш учун зарур ҳуқуқий асослар яратилди.

Макроиқтисодий барқарорлик ва иқтисодий ўсишга эришилиши муносабати билан банк тизимига хусусий капиталнинг кириб келиши ва акциядорлик тижорат банкларининг фаолиятини янада такомиллаштириш учун фурсат етилди. Бу эса банк тизимида рақобатнинг кучайишига олиб келди. Банклар ўртасида рақобатнинг кучайиши ўз навбатида банкларни назорат қилиш тизимини янада такомиллаштиришга йўналтирилган ислоҳотлар билан боғлиқ банк тизимини ривожлантиришнинг ***учинчи босқичини*** бошлаб берди. Бу босқич 1997-2000 йилларга тўғри келади.

Мазкур босқичда банк тизимидаги ўзгаришларнинг муҳим стратегик йўналишларидан бири — соҳага хусусий капиталнинг кириб келишидир. Бу жараён, Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Хусусий тижорат банклари ташкил қилишни рағбатлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармони қабул қилингач, янада фаоллашди. Ана шу Фармонга кўра, Низом жамғармасида жисмоний шахсларнинг улуши 50 фоиздан кам бўлмаган ҳолда, тижорат банкларини очиш учун бир қатор имтиёзлар белгиланди. Натижада сўнгги 4 йил ичида хусусий банкларнинг сони кескин кўпайиб, банк операцияларини амалга ошириш учун, дастлабки рухсат берилганлари билан қўшиб ҳисобланганда, 20 тага етди. Ҳозирги кунда республикамизда фаолият кўрсатаётган тижорат банкларининг деярли ярми хусусий банклар ҳисобланади. Уларнинг кўпайиб бораётгани мамлакат молия бозорига хусусий сектор томонидан катта қизиқиш билдирилаётганидан далолат беради. Бу ўз навбатида кичик ва ўрта бизнес корхоналарини ривожлантириш ва рағбатлантириш жараёнларига ижобий таъсир этмоқда.

Ушбу даврда амалга оширилган ислоҳотлар натижасида мамлакатимизда ҳар томонлама мустаҳкам банк тизими, халқаро андозаларга мос келувчи замонавий банк назорати ва банклар фаолиятини тартибга солиш механизми вужудга келтирилди. Шу билан бирга, барқарор иқтисодий ўсишни таъминлашда банк тизими муҳим ўрин тутиши мустаҳкам банк назорати ва банклар фаолиятини тартибга солиш, тизимини яратиш баробарида банк тизимини эркинлаштириш, бу соҳада ислоҳотларни янада чуқурлаштириш зарурлигини кўрсатиб берди. Ушбу ислоҳотларнинг асосий мазмуни ва моҳияти банк тизимига бўлган ишончни мустаҳкамлашдан, банкларнинг ҳақиқий молиявий воситачиларга айланиши учун зарур шарт-шароитларни яратишдан иборат бўлмоғи даркор эди.

Сўнгги икки йил ичида банк тизимини янада эркинлаштириш ва ислоҳ қилишга қаратилган Президент фармонлари ва Вазирлар Маҳкамасининг бир қатор қарорлари қабул қилингани бу борада муҳим қадам бўлди. Аниқроқ қилиб айтганда, шу тариқа **мамлакатимизда пул муомаласини ташкил этиш ва банк тизимининг ривожланишидаги *тўртинчи босқич* бошланди.** Бу босқичнинг асосий моҳияти валюта муносабатларини ва банклар фаолиятини янада эркинлаштириш асосида миллий валютамизнинг эркин айирбошланишини таъминлашдан иборатдир.

Эндиликда тижорат банклари молиявий воситачилар сифатида фаолият кўрсатадилар. Яъни, улар корхоналар, ташкилотлар ва фуқароларнинг бўш пул маблағларини жамлаб, бу маблағларни эҳтиёжи бор бошқа мижозларга вақтинча фойдаланиш учун кредит сифатида берадилар. Бунда, албатта, улар универсал тижорат банклари сифатида фаолият кўрсатишлари керак. Бу уларни иқтисодиётнинг алоҳида бир тармоқлари ёки корхоналари билан боғланиб қолишларининг олдини олади.

Гап шундаки, дунёдаги ривожланган мамлакатлар тарихига назар солсак, иқтисодий ривожланишнинг маълум бир босқичида уларда ҳам ихтисослашган тижорат банклари тузилганлигининг гувоҳи бўламиз. Бу эса уларга молиявий ресурсларни иқтисодиётдаги таркибий ўзгаришларни муваффақиятли амалга оширишга йўналтириш имконини берган. Натижада улар қишлоқ хўжалиги устуворлигидан саноат ишлаб чиқариши устуворлигига эришиб, дунёнинг ривожланган давлатлари қаторига қўшилишган.

Мустақилликнинг дастлабки кунлариданоқ, Ўзбекистон раҳбарияти ана шу дунё тажрибасини ҳисобга олган ҳолда, янги ва истиқболли тармоқларни ривожлантириш асосида мамлакат иқтисодиётининг мавжуд таркибини ўзгартиришни асосий вазифа қилиб белгилади. Шу сабабли, иқтисодиётнинг устувор тармоқларини молиявий қўллаб-қувватлашга мўлжалланган бир қатор тижорат банклари тузилди. Ушбу тижорат банкларининг муассислари асосан иқтисодиётнинг бир ёки бир неча тармоқларига мансуб ташкилотлар бўлди. Бундай ҳолатнинг сабабларини қуйидаги бир қатор омиллар билан изоҳлаш мумкин.

Биринчидан, ўша пайтларда мамлакатимизда хусусий сектор эндигина пайдо бўла бошлаган ва тижорат банклари тузиш учун етарли маблағга эга эмас эдик.

Иккинчидан, ҳукумат олдида давлат банкларини хусусийлаштириш ва банк тизимида рақобат муҳитини яратишни босқичма-босқич амалга ошириш билан бирга, иқтисодиётни таркибий жиҳатдан қайта қуриш жараёнини молиявий қўллаб-қувватлашни ҳам таъминлаш вазифаси турар эди. Банкларни универсаллаштириш ва хусусийлаштиришни бирданига амалга ошириш эса мамлакатнинг анъанавий ва янгитдан шаклланаётган устувор тармоқлари учун мураккаб молиявий шароитлар вужудга келтириши мумкин эди. Шу боис 1994-1995 йилларда «Асака» банки (автомобиль саноати корхоналарини қўллаб-қувватлаш учун), «Ғаллабанк» (ғалла етиштиришни молиялаш учун), «Пахтабанк» (қишлоқ хўжалиги корхоналарини қўллаб-қувватлаш учун), «Тадбиркорбанк» (кичик ва ўрта бизнес корхоналарини молиялаштириш учун), «Алоқабанк» (алоқа ва телекоммуникация корхоналарини ривожлантириш учун) каби бир қатор ихтисослашган тижорат банклари таъсис этилди.

Учинчидан, одатда ихтисослаштирилган тижорат банклари, очиқ турдаги акциядорлик жамиятлари шаклида таъсис этилган бўлиб, ҳозир давлатга тегишли бўлган акциялар пакетини хусусий, шу жумладан, хорижий инвесторларга сотиш орқали уларнинг хусусийлаштирилиши кўзда тутилмоқда.

Кўриниб турибдики, банк тизимига хусусий капиталнинг кириб келиши туфайли банклар ўртасида рақобат кескин кучая бошлади. Бу эса улар фаолиятини бошқаришни янада яхшилашни тақозо этмоқда.

Мулкчилик шаклидан қатъий назар барча ишлаб чиқарувчи, таъминотчи ташкилотлар, фирмалар ва тадбиркорлар

ДИҚҚАТИГА!

«Даврархитектқурилиш» қўмитасига қарашли пудрат савдо (тендер)ларини ташкил этиш хўжалик ҳисобидаги республика бошқармасининг

АНДИЖОН ВИЛОЯТ ФИЛИАЛИ

буюртмага асосан қурилиш материаллари ва жиҳозлари сотиб олиш учун тендер эълон қилади.

Буюртмачи: Масъулияти чекланган «Андижон - ОБИ ҲАЁТ» жамияти (2001 йил манзил рўйхатига киритилган объектлар учун).

№	Материаллар ва жиҳозлар номи	Ўлчов бирлиги	Сони
1	Полиэтилен қувур ПНД ⌀ 110	км.	10
2	Полиэтилен қувур ПНД ⌀ 63	км.	2
3	Темир қувур ⌀20	км.	2
4	Темир қувур ⌀195х5	м.	600
5	Темир қувур ⌀219х6	м.	300
6.	Темир қувур ⌀273	м.	200
7	Темир қувур ⌀325	м.	400
8	Темир қувур ⌀102	м.	300
9	Темир қувур ⌀57	м.	300
10	Задвижка ⌀ 50	дона	30
11	Задвижка ⌀ 100	дона	50
12	Задвижка ⌀ 150	дона	20
13	Вентиль ⌀ 20	дона	300
14	Кабель ВПП-16	м.	700
15	Трансфор. подстан. КТП-100	дона	2
16	Чуқурлик насоси ЭЦВ-8	дона	4
17	Чуқурлик насоси ЭЦВ-10	дона	6
18	Чуқурлик насоси ЭЦВ-6	дона	10
19	Бурғулаш долотаси №11-269 мм	дона	25
20	Бурғулаш долотаси №12-295мм	дона	20
21	Бурғулаш долотаси №14-349мм	дона	15
22	Бурғулаш долотаси №16-394мм	дона	10
23	Бурғулаш долотаси №18-445мм	дона	10
24	Бурғулаш долотаси №20-495мм	дона	10
25	УОНИ электроди	кг.	600
26	АНО электроди	кг.	600
27	Цемент М-400	тн.	70

Тендерда қатнашмоқчи бўлган ташкилотлар ва фирмалар тендер ҳужжатлари тўпламини олиш учун сўровнома билан пудрат савдолари (тендерлар)ни ташкил этиш ва ўтказиш Андижон вилоят бошқармасига қуйидаги манзил бўйича мурожаат этишлари зарур:

Андижон шаҳри, А.Фитрат кўчаси, 214-уй. Телефон/факс: 25-55-23
(мўлжал «Андижонхўжаролойиҳа» институти биноси, 1-қават).

Бир тўплам тендер ҳужжатларининг нархи — 10000 сўм.

Таклиф (оферта)лар савдо ташкилотчиси томонидан 2001 йил 10 сентябр соат 17.00гача юқорида кўрсатилган манзилда қабул қилинади.

Савдолар матбуотда эълон чоп этилган кундан 30 кун ўтганидан сўнг юқорида кўрсатилган манзилда ўтказилади.

4608

Чет эл технологияси ва хомашёсидан лак-бўёқ маҳсулотлари ишлаб чиқарувчи

«Лок колор синтез» ҚЎШМА КОРХОНАСИ

Байрамолди чегирмалари билан кенг ассортиментдаги маҳсулотларни таклиф этади:

ҚУРИЛИШ ЭҲТИЁЖЛАРИ УЧУН:

- ✓ Уй ичларини бўяш учун акрил вододисперсион бўёқлари.
- ✓ Ташқи деворлар учун бўёқлар.
- ✓ Алкид эмаллари.
- ✓ Полларни бўяш учун эмаллар.
- ✓ Ёғоч ва бўялган юзаларни қоплаш учун лаклар.
- ✓ Акрилат эмаллари.
- ✓ Грунтовка ва шпатлевкалар.
- ✓ L 80,100,120 мм.ли михлар.
- ✓ Эмульсия елими.
- ✓ Силикат елими.

САНОАТ ЭҲТИЁЖЛАРИ УЧУН:

- ✓ Универсал алкид бўёқлари.
- ✓ Универсал алкид лаклари.
- ✓ Алкид-уретан эмаллари.
- ✓ Акрилат эмаллари.
- ✓ Грунтовка ва шпатлевкалар.

Манзил: Ўзбекистон, 700005, Тошкент ш., Фарғона йўли к., 35.
Тел.: (99871) 1914741,1918094. Факс: (99871) 1917463.
E-mail: lokolor@online.ru.

4428

Реклама ва эълонлар
136-09-25

ТОШКЕНТ АРХИТЕКТУРА-ҚУРИЛИШ ИНСТИТУТИ

ҚОШИДАГИ БИЗНЕС МАКТАБИ

2001-2002 ЎҚУВ ЙИЛИ УЧУН ТАНЛОВ ЙЎЛИ БИЛАН АБИТУРИЕНТЛАРНИ ҚУЙИДАГИ ЙЎНАЛИШЛАР БЎЙИЧА ЎҚИШГА ҚАБУЛ ҚИЛАДИ:

- дизайн ва реклама;
- менежмент-бизнес бошқаруви;
- бухгалтерия ҳисоби ва аудит;
- хўжалик ҳуқуқи;
- кадастр, кўчмас мулкни баҳолаш;
- банк иши.

Ўқиш муддати кундузги бўлимда 2 йил, сиртқи бўлимда 2 йилу 8 ой.

Мактабни битирганларга Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг таълимнинг тегишли даражасини белгиловчи давлат намунасидаги диплом берилади.

Дарсларни Тошкент Архитектура-қурилиш институти, Ўзбекистон Миллий университети, Тошкент Техника университети, Ўзбекистон Давлат ва жамият қурилиши академиясининг профессор-ўқитувчилари ҳамда йўналишлари бўйича ишлаб чиқаришда юқори малакага эга бўлган мутахассислар олиб борадилар.

Ўқув жараёнида хорижий тиллар ҳамда компьютер йўналишларини чуқур ўзлаштириш имконияти яратилади.

Ҳужжатлар ҳар куни соат 9.00дан 17.00гача (якшанбадан ташқари) қабул қилинади. Қабул 2001 йил 5 сентябргача давом этади. Танловда тест синови ҳамда суҳбат натижалари ҳисобга олинади. Энг юқори балл тўплаган қишлоқ ёшлари давлат гранти ҳисобидан ўқитилади.

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 13, 2-бино, 2-қават, 228-хона, тел.: 41-13-62. Транспортлар: 28, 45, 91, 97-автобуслар, 4, 10, 18, 20-троллейбуслар, 7, 8, 16-трамвайларнинг «Навоий санъат саройи» бекати.

4518

2001 йил 25 июлда

«ОТЧОПАР БУЮМ БОЗОРИ»

ОЧИҚ АКЦИЯДОРЛИК ЖАМИЯТИНИНГ

КУЗАТУВ КЕНГАШИ МАЖЛИСИ БЎЛИБ ЎТДИ.

Акциядорлик жамиятининг 2001 йил биринчи ярим йиллик фаолияти якунлари бўйича дивидендлар қиймати номинал нархи 1000 сўм бўлган бир дона акцияга 751 сўмни ташкил этди.

Дивидендлар тўлови 2001 йил август-сентябр ойларида бошланади.

«Отчопар буюм бозори» ОАЖнинг бошқаруви.

4599

Ҳурматли юртдошлар!

«РАССОМ»

КОМБИНАТИДА РЕСПУБЛИКАМИЗНИНГ ЭНГ ЙИРИК БАДИИЙ САЛОНЛАРИДАН БИРИ ИШЛАМОҚДА.

Салонимизда санъатнинг барча турлари (МУСАВВИРЛИК, ГРАФИКА, КУЛОЛЧИЛИК, ЛАК МИНИАТЮРАЛАРИ, ЗАРГАРЛИК) асарларига буюртма беришингиз ва пул ўтказиш йўли билан ёки нақд пулга харид қилишингиз мумкин.

Салонимизга марҳабо!

Иш вақти 9.00дан 17.00гача.

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Лутфий кўчаси, 10-уй («Оқтепа» майдони ёнида). Телефонлар: 78-92-43, 78-52-21.

4600

ОДИМЛАРИ

Акс ҳолда ҳар қандай банк таназзулга учраши, табиий. Таназзул — бу ўта ноxуш ҳолат. Чунки, у банк мижозларининг ўз жамғармаларини йўқотишларига, натижада ижтимоий муаммоларнинг келиб чиқишига олиб келиши мумкин.

Ана шу ҳолатларнинг олдини олиш учун икки йўналишда иш олиб бормоқдамиз. Аввало, доимий равишда банкларнинг корпоратив бошқариш тизимини янада мустаҳкамлашга доир бир қатор чора-тадбирлар амалга оширилмоқда. Хусусан, бу борада Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Акциядорлик тижорат банклари фаолиятини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармонининг қабул қилиниши муҳим аҳамиятга эга бўлди. Мазкур Фармонда тижорат банкларини бошқаришда акциядорлар, банк Кенгашларининг ролини оширишга доир чора-тадбирлар мажмуи белгилаб берилди. Илгари банк Кенгашлари, гарчи улар зиммасига «банк фаолияти устидан назоратни, жумладан, омонатчилар ва акциядорлар манфаатини ҳимоя қилиш мақсадида тўғри кредитлаш ва маблағларни инвестиция қилиш устидан назоратни амалга ошириш» масъулияти юклатилганлигига қарамасдан, ўз мажбуриятларини бажаришга юзаки муносабатда бўлиб келишарди. Бу эса келгусида банклар молиявий ҳолатининг ёмонлашувига, улар портфелида муаммоли активлар улушининг кўпайишига олиб келиши мумкин эди. Бинобарин ушбу Фармон бундай салбий оқибатларнинг олдини олишда муҳим рол ўйнади, деб бемалол айтиш мумкин.

Дунё тажрибасидан аёнки, банк Кенгаши ўзига юклатилган вазифаларни муваффақиятли бажаришида унга банкнинг ички аудит хизмати бевосита ёрдам кўрсатиши керак. Шунинг учун Марказий банк томонидан ички назорат ва аудит хизматларига қўйиладиган талаблар тубдан қайта кўриб чиқилди. Эндиликда банклар фаолияти ва операцияларининг ҳар бир тури учун ички назорат тамойилларини ишлаб чиқиш талаб қилинади. Шунингдек, ички аудит хизмати банкнинг ижрочи раҳбариятига бўйсунмаслиги, мазкур хизматда ишловчи ходимларнинг касб маҳорати ва малакаси жуда юқори бўлиши зарур.

Мамлакатимизда хусусий тижорат банкларининг ривожланиши акциядорлик тижорат банкларида корпоратив бошқарув тизимини такомиллаштириш учун ўзига хос туртки бўлди. Хусусий банк капиталида акциядорлар, яъни жисмоний шахслар ва хусусий корхоналарнинг ўз маблағлари билан таваккалчилик асосида иштирок этишлари ўз навбатида уларга банкни бошқаришда фаол қатнашиш, стратегик аҳамиятга эга бўлган қарорлар қабул қилишда амалий таъсир ўтказиш имкониятини яратди. Бундан улар бевосита манфаатдордирлар. Бундан ташқари, мамлакатимиздаги кўпчилик хусусий тижорат банклари фаолият кўламларининг ихчамлиги, активларининг соғломлиги, мажбуриятларининг аксарият қисми жисмоний шахслар ва хусусий корхоналарнинг маблағлари ҳисобига шаклланганлиги ҳамда акциядорлар сонининг чекланганлиги билан ажралиб туради. Ушбу омиллар хусусий тижорат банкларининг акциядорларига банк фаолиятини назорат қилиш ва уни бошқаришда акциядорларнинг ролини ошириш масалаларини ҳал қилишларига қулай шароитни вужудга келтирмоқда.

Албатта, банк тизими самарадорлигини ошириш, уларда ички ўзини ўзи тартибга солувчи механизмларни йўлга қўйиш билан бирга банк назорати тизимини янада такомиллаштиришни ҳам тақозо этади. Бозор муносабатлари шароитида эса банк назорати режали иқтисодиётга хос назорат ва тафтиш тизимидан тубдан фарқ қилади. Бунда банк назоратининг бош вазифаси — омонатчилар ва кредиторлар манфаатини таъминлаш мақсадида банк тизимидаги таваккалчилик даражасини тартибга солишдан иборатдир.

Ана шу вазифани бажариш учун Марказий банк томонидан банклар фаолиятини тартибга солувчи меъёрий ҳужжатлар Халқаро ҳисоб-китоблар банки Банк назорати бўйича Базел қўмитасининг «Самарали банк назорати тамойиллари» асосида тўласинча қайта ишлаб чиқилди. Бу борада Марказий банкка Жаҳон банки ва АҚШнинг Халқаро тараққиёт бўйича агентлиги (ЮСАИД) томонидан ҳам катта ёрдам кўрсатилди. Мазкур халқаро ташкилотларнинг экспертлари ёрдамида банк фаолиятини назорат қилишга доир меъёрий ҳужжатлар қайта ишланиб, банк назоратини амалга оширувчи мутахассислар ўз малакаларини оширдилар. Шунингдек, банклар фаолиятини компьютер орқали масофадан туриб мониторинг қилиш тизими ва халқаро миқёсда тан олинган CAMEL тизимига мувофиқ, банкларни жойларда инспекция қилиш жорий этилди.

Умуман айтганда, банкларни корпоратив бошқаришни янада такомиллаштириш ва улар фаолиятини назорат қилиш бўйича амалга оширилаётган ишлар банк тизимини янада мустаҳкамлаш ва банкларнинг таназзулга юз тутишининг олдини олишда муҳим рол ўйнамоқда. Бу эса ўз навбатида аҳолининг банкларга бўлган ишончини мустаҳкамлашда муҳим аҳамият касб этмоқда. Натижада аҳоли ва хусусий тадбиркорларнинг бўш маблағларини банк капиталига ва жозибадор депозитларга жалб этиш орқали тижорат банкларининг ресурс базаси мустаҳкамланмоқда. Биргина 2000 йил мобайнида Ўзбекистондаги банклар капитали 1,9 баравар кўпайган бўлса, банклардаги аҳоли жамғармалари миқдори 3 баробарга ортгани шундан далолат беради.

Энди мамлакат банк тизимида халқаро бухгалтерия андозаларига мос келувчи ҳисобварақлар режасининг жорий этилишига тўхталсак, бу банк аудити соҳасининг тез суръатлар билан ривожланиши учун ҳам асос яратди. 1996 йилда муҳтарам Президентимиз томонидан «Банк аудити тизимини ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармоннинг қабул қилиниши эса мамлакатимиз банк тизимида аудиторлик фаолиятини такомиллаштириш ҳамда бухгалтерия ҳисоботининг янги андозаларини жорий қилишни янада жадаллаштирди. Ушбу ҳужжат асосида Марказий банк мамлакатнинг етакчи тижорат банкларини «Arhur Andersen», «Deloitte and Touche», «KPMG», «Ernst and Young» ва «Coopers and Lybrand» каби жаҳонга машҳур халқаро аудиторлик компаниялари томонидан аудитдан ўтказишнинг буюртмачиси бўлди. Бугунги кунга келиб, мамлакатимиз тижорат банкларининг халқаро бухгалтерия ҳисоби андозалари асосида тайёрланган йиллик молиявий ҳисоботларини аудиторлик текширувидан ўтказиш доимий амалиётга айланди. Аудиторлик текширувлари Марказий банкнинг ушбу фаолият билан шуғулланишга рухсат берувчи тегишли сертификатига эга бўлган аудиторлик ташкилотлари томонидан амалга оширилмоқда. Бундай ташкилотлар қаторига эса дунёнинг етакчи аудиторлик компаниялари билан бирга, бир нечта маҳаллий аудиторлик компаниялари ҳам киритилган.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, мамлакатимиз банк тизимида бухгалтерия ҳисоби ва аудит соҳаларини ривожлантириш бўйича қилинаётган ишлар банк тизимининг очиқлиги ва равшанлигини таъминлашда катта аҳамиятга эгадир. Чунки банклар молиявий ҳисоботларининг халқаро бухгалтерия ҳисоби андозалари асосида тайёрланиши ва уларга мустақил аудиторлик хулосалари берилиши уларнинг фаолияти ҳақидаги маълумотлар сифатини тубдан ошириш имконини бермоқда. Мен нималарни назарда тутаяпман?

Аввало, сармоя эгаларининг банкларни молиявий натижаларига, банк бошқаруви фаолияти ҳамда банкнинг ички назорат тизимининг қанчалик самарали ташкил этилганлигига оқилона баҳо бериш имкониятлари кенгайди. Бу ҳол уларнинг банкларни бошқаришдаги мавқеини янада оширмоқда. Иккинчидан, банклар фаолияти билан боғлиқ маълумотлар жамоатчилик, мижозлар, инвесторлар, кредиторлар ва бошқа манфаатдор томонларга дунё андозалари бўйича тақдим этилиши учун имкониятлар вужудга келди. Бу эса банк бошқарувини ўз ишига янада масъулият билан ёндашишга ундаяпти. Шунингдек, бухгалтерия ҳисоботининг халқаро андозаларга ўтказилиши банк операцияларини мақбул даражада автоматлаштириш имконини берадиган замонавий банк технологияларини амалиётга жорий этиш учун асос яратаётир.

Бугунги кунда ҳукуматимиз Марказий банк билан биргаликда иқтисодий муносабатларни янада эркинлаштириш йўлидан бормоқда. Газетхонларимиз яхши билишадики, бизда ислоҳотларнинг босқичма-босқич амалга оширилиши асосий тамойилларимиздан биридир. 2000 йилга келиб, мамлакатимизда иқтисодий муносабатларни эркинлаштириш учун барча имкониятлар яратилди. Яъни, республикамизда четдан ёнилғи ва озиқ-овқат маҳсулотлари импорт қилиш кескин камайиб, экспортбоп маҳсулотлар ишлаб чиқариш даражаси эса сезиларли даражада кўпайди.

Айни кезларда Марказий банк ва умуман, банк тизими олдида турган асосий вазифалар қуйидагилардан иборат:

Биринчидан, банклар фаолиятини янада эркинлаштириш асосида аҳолининг банк тизимига бўлган ишончини янада мустаҳкамлаш зарур. Бу эса аҳолининг вақтинча бўш маблағларини банк жамғармаларига ва жамғарма депозитларига жалб этиш имконини беради. Ўз навбатида бу маблағлар банк тизимининг реал ишлаб чиқариш секторини кредитлаш бўйича имкониятларини янада кенгайтиради. Натижада тижорат банклари корхоналарнинг чинакам ҳамкорларига айланадилар, ўз ресурсларини фойдали лойиҳаларни молиялаштиришга йўналтириб, мамлакатимиз иқтисодиётининг янада юқорироқ суръатлар билан ривожланишига хизмат қиладилар.

Шу кеча-кундузда эса тижорат банкларининг аҳоли маблағларини юқори даромадли депозитларга жалб этиш бўйича фаолияти сезиларли даражада кучайганини айтиб ўтиш жоиз. Республикамиздаги кўпгина банклар мижозлар талабларини инобатга олган ҳолда, бир қатор янги юқори даромадли омонатлар ва жамғарма депозитларини таклиф қилмоқдалар.

Марказий банк ҳам ўз навбатида тижорат банкларининг аҳолининг вақтинча бўш маблағларини депозитларга жалб этиш бўйича саъй-ҳаракатларини ҳар томонлама қўллаб-қувватламоқда. Хусусан, тижорат банклари депозитларга жалб қилинган жисмоний шахсларнинг маблағлари бўйича мажбурий захираларга маблағ ўтказиш мажбуриятларидан озод қилинди. Шунингдек, корхона ва ташкилотларга бир пайтнинг ўзида бир неча банкда ҳисобрақамлар очишга рухсат берилиши ҳам кредитлар ва депозитлар бўйича хизмат кўрсатиш бозорида рақобатни кучайтиришга имкон бериши муқаррардир.

Банк тизимини эркинлаштириш ва уларга бўлган ишончни мустаҳкамлашнинг муҳим йўналиши давлат тасарруфидаги тижорат банкларини хусусийлаштиришдан иборатдир. Ҳозирги кунда хусусийлаштирилиши кўзда тутилаётган банклар қаторига Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки, «Асака» банки, «Ўзсаноатқурилишбанк» ва «Пахтабанк» киритилган.Айни чоғда, «Ўзуйжойжамғармабанк», «Ўзтадбиркорбанк» ва «Заминбанк» каби банкларнинг Низом жамғармасидаги давлат улушини камайтириш ҳам кўзда тутилмоқда.

Баъзи бир тижорат банклари эса халқаро фонд бозорларига чиқиш йўлида самарали иш олиб бормоқдалар. Масалан, «Пахтабанк» мутахассислари томонидан Нью-Йорк, Лондон, Франк-фурт, Токио ва Истанбул каби жаҳоннинг йирик фонд биржалари листингига кириш учун қўйиладиган асосий шартлар ўрганиб чиқилди. АҚШ банклари ва компаниялари билан ҳамкорликни янада фаоллаштириш ҳамда америкалик инвесторларни Ўзбекистондаги қимматли қоғозлар бозори ҳолати ва ривожланиш истиқболлари билан таништириш мақсадида «Пахтабанк» томонидан Нью-Йорк ва Вашингтонда тақдимот маросими ўтказилди. Ҳозир ушбу банк акцияларига депозитар тилхатларни чиқариш билан боғлиқ ишлар бажарилмоқда.

Шунингдек, республиканинг бир қатор етакчи банклари — Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки, «Пахтабанк», «Саноатқурилишбанк», «Асака» банки ва бошқалар жаҳон бозорларига чиқиш мақсадида «Thomson Bank Watch» компаниясининг рейтинг баҳоларини олдилар. Бу эса банкларимизнинг халқаро молия бозорларига чиқишлари ва хорижий кредит линияларини жалб қилишлари учун кенг имкониятларни очиб беради.

Иккинчидан, ҳар қандай ривожланган иқтисодиётнинг таркибини ташкил этувчи кичик ва ўрта бизнеснинг эркин ривожланишига эришиш улар фаолиятини молиявий ресурслар билан таъминлашни имкон қадар соддалаштиришни талаб этади. Шу мақсадда тижорат банклари хусусий тадбиркорлар, кичик ва ўрта бизнес субъектлари орасидан ишончли мижозлар доирасини шакллантиришлари ва уларга молиявий натижалар асосида кредитлар беришни йўлга қўйишлари зарур.

Марказий банк томонидан мамлакатимизда кичик ва ўрта бизнес ривожланиши билан боғлиқ мавжуд вазиятни ўрганиш ва таҳлил қилиш асосида қисқа вақт ичида уларга банк хизмати кўрсатишни янада яхшилаш бўйича бир қатор чора-тадбирлар белгиланди. Жумладан, кредит олиш учун талаб қилинадиган ҳужжатларни расмийлаштириш тартиби соддалаштирилди. Бу борада, айниқса, кичик ва ўрта бизнес субъектларининг кредитларга бўлган эҳтиёжини тўлиқ қондиришга йўналтирилган микрокредитлар ажратиш тизими яратилгани алоҳида диққатга сазовордир. Бу тизим 2000 йилда Тошкент вилоятида муваффақиятли амалий синовдан ўтган эди, эндиликда бутун республика миқёсида қўлланилмоқда.

Кичик бизнес субъектларига кредит ажратиш бўйича ишлаб чиқилган янги тартибга кўра, юридик шахс мақомига эга бўлмасдан фаолият кўрсатаётган тадбиркорлар микрокредит олиш учун фақат бизнес-режа ва кредитнинг таъминланганлиги тўғрисидаги ҳужжатни, юридик шахс мақомига эга тадбиркорлар эса ушбу ҳужжатларга қўшимча равишда ўзларининг бухгалтерия балансларини қўшиб топширсалар кифоядир. Шунингдек, ортиқча қоғозбозликка йўл қўймаслик ва ишбилармонларнинг вақтларини тежаш мақсадида кредит ажратиш тўғрисидаги талабномаларни кўриб чиқиш учун қатъий муддатлар белгилаб қўйилди. Барча тижорат банкларида кичик ва ўрта бизнес субъектларини имтиёзли равишда кредитлаш жамғармалари тузилди.

Умуман, кичик ва ўрта бизнесни молиявий қўллаб-қувватлаш учун ажратилаётган кредит ресурслари миқдори узлуксиз кўпайиб бормоқда. Жорий йилнинг биринчи ярмида ушбу корхоналарга кредит бериш учун 72 миллиард сўм маблағ ажратилди. Амалга оширилаётган чора-тадбирлар туфайли қўшимча равишда 178 мингта янги иш ўрни ташкил этилди. Қувонарлиси, бугунги кунда мамлакатимиздаги ишга яроқли аҳолининг қарийб учдан бир қисми кичик ва ўрта бизнес корхоналарида фаолият кўрсатмоқда.

Шу билан бирга, тижорат банклари тадбиркорларни кредитлар билан таъминлашда фақат ўз ресурслари билан чегараланиб қолмаяптилар. Ҳозирги пайтда тижорат банкларининг халқаро ва хорижий молиявий ташкилотлар билан кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш дастурларини амалга ошириш борасидаги ҳамкорлиги сезиларли даражада ривожланди. Бизнинг тижорат банкларимиз Европа Тикланиш ва тараққиёт банки, Осиё Ривожланиш банки, Халқаро молия корпорацияси, Германия ривожланиш кредит агентлиги, АҚШнинг тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш Марказий Осиё жамғармаси каби молия институтлари билан ҳамкорлик қилмоқдалар. Натижада хорижий кредит линияларини ўзлаштириш асосида хусусий секторда амалга оширилаётган лойиҳаларнинг иқтисодиётдаги ўрни салмоқли бўлаётир. Сабаби — улар мева ва сабзавотни қайта ишлаш, консерва, паста, гўшт ва сут маҳсулотлари, сариёғ, пишлоқ, йогурт, колбаса, қандолатчилик, нон ва нон маҳсулотлари, шунингдек, дори-дармон ишлаб чиқаришга ихтисослашмоқда. «Корфармсаноат», «Наманган-консерва», «Марҳамат» каби акциядорлик жамиятлари, «Фам», «Конмит», «Тезинтом», «Мева» ва «Quva shirinliklari» каби корхоналар, «Шукурдавлат», «Тошкент» ва «Оқсув» каби ширкат ва фермер хўжаликлари шулар сирасига киради.

Учинчидан, валюта муносабатларини янада эркинлаштириш бўйича олиб борилаётган ишларни уюшқоқлик билан бажариш натижасида миллий валютанинг жорий ҳисоб-китоблар бўйича эркин айирбошланиши таъминланиши зарур. Чунончи, агарда валюта бозорини эркинлаштириш ўз вақтида амалга оширилса, у иқтисодиётнинг янада ривожланишига катта имкон яратади. Мабодо бу чора-тадбирлар шошма-шошарлик билан амалга оширилса, бир қатор иқтисодий муаммоларни ҳам келтириб чиқариши аниқ.

Шу боис ҳукуматимиз ва Марказий банк валюта бозорини янада эркинлаштириш ва миллий валютамизнинг эркин айирбошланиши (конвертациялаш)ни таъминлашни пухта ўйланган ҳолда, босқичма-босқич амалга ошириб бормоқда. Жорий йилда биз бу соҳада навбатдаги муҳим қадамни ташладик. Яъни, валюта бозорини янада эркинлаштириш мақсадида биржадан ташқари валюта бозорини кенгайтириш ва унда айирбошлаш курсининг талаб ва таклиф асосида шаклланишини таъминлашга доир ҳукуматимизнинг муҳим қарорлари қабул қилинди.

Асосий мақсад шуки, мамлакатнинг ички валюта бозорини барча айирбошлаш операциялари талаб ва таклиф асосида шаклланадиган валюта курси билан амалга ошириладиган ҳақиқий валюта бозорига айлантиришдир. Бу борада жорий йилнинг 1 июлидан бошлаб ҳукумат кафолатлари асосида мамлакатимизга турли инвестиция лойиҳаларини амалга ошириш учун 2001 йил 1 июлгача чет элдан жалб қилинган кредитлар ва уларнинг фоизларини тўлашга доир операциялардан ташқари қолган барча операциялар валюта курси талаб ва таклиф асосида шаклланадиган биржадан ташқари бозорга ўтказилди.

Шунингдек, валюта муносабатларини янада эркинлаштириш жараёнининг мутаносиблиги ва биржадан ташқари валюта бозорининг барқарорлигини таъминлаш мақсадида Бирлашган барқарорлаштириш жамғармаси ташкил этилди. Ушбу Жамғарма биржадан ташқари валюта бозорида талаб билан таклиф ўртасидаги мувозанатни сақлашда муҳим рол ўйнаши кўзда тутилган. Умуман, мазкур Жамғарманинг ташкил этилишидан кўзда тутилган энг асосий мақсад биржадан ташқари валюта бозорининг фаолиятини талаб ва таклиф асосида ташкил этишга кўмаклашиш ҳамда валюта айирбошлаш курсининг барқарорлигини таъминлашдан иборатдир. Агар биржадан ташқари валюта бозорида айирбошлаш курси кескин ошиб ёки тушиб кетиш эҳтимоли пайдо бўлса, бунинг олдини олиш учун Жамғарма маблағлари бозорга йўналтирилиши мумкин. Шунинг учун ҳам Жамғарма валюта бозорида келиб чиқиши мумкин бўлган салбий ҳолатларнинг олдини олишга хизмат қилади.

Кадрлар тайёрлаш миллий дастури — амалда

ИЛМ-ФАН САЛОҲИЯТИ —

Мустақиллигимизнинг илк қутлуғ қадамлари, дадил айтиш мумкинки, олий таълим соҳасидаги бемисл ислоҳотлардан бошланган эди. Эсга олайлик, 1992 йилда собиқ педагогика институтлари ва кўпгина олий таълим муассасаларига университет мақоми берилди. Орадан кўп ўтмай, кенг қамров ва назарий қувват бобида маълум тажрибани ўтаган университетлар «Таълим тўғрисида»ги Қонун ва «Кадрлар тайёрлаш миллий дастури»ни амалга оширишда асосий ҳалқа доирасига киритилди. Таълим соҳасидаги улкан ислоҳотларнинг биринчи босқичи якунланди. Олий таълим масканларида «жаҳон андозасига мос мутахассислар», «рақобатбардош кадрлар» сингари калималар кундалик сўзларга айланиб қолди. Булар яхши, албатта, собиқ Шўро даврида фақат ўқитувчилар тайёрлаш билан банд бўлган, университет мақомини олганига 9 йил тўлаётган олий таълим муассасаларида ўтган даврда сифат ўзгаришлари юз бердими? Боқимандалик тушовлари улоқтирилдими? Умуман, университетлар бугун ҳаётда қандай ўрин тутаётир, назарий тадқиқотларда ҳаёт сари юз тутиш аҳволи қандай? Мухбиримиз шу каби саволлар билан Қарши давлат университети ректори, таниқли математик олим, профессор Гулмирза Худойбергановга мурожаат қилди. Қуйида шу суҳбатни эътиборингизга ҳавола қилаётирмиз.

— Гулмирза Худойберганович, Сиз Ўзбекистон Миллий университетида узоқ йиллар кафедра мудири, математика факультети декани сифатида фаолият кўрсатган олимсиз. Миллий университетимиз математиклари ҳақида гап борганда, жаҳоншумул олимлар, академиклар Т. Саримсоқов, С. Сирожиддиновлар исми шарифлари беихтиёр хаёлдан ўтади. Шундай номдор мактабда улғайган олимнинг Қашқадарё вилоятидаги университетта ректор бўлиши, Миллий университетда шаклланган тамойиллар бу ерда ҳам урф бўлади, деб умид уйғотади.

— Қарши давлат университети республикамиз жанубидаги йирик таълим масканларидан бири ҳисобланади. Университетда таниқли олимлар кўп. Илмий жамоанинг салоҳияти мустақиллик йилларида яратилган китоблар, дарсликлар, ихтиролар, ёқланган докторлик ва номзодлик диссертациялари мисолида яққол кўзга ташланади. Айтиш ўринлики, бу мезонларнинг айрим кўрсаткичлари бўйича олимларимиз республика олий таълим муассасалари орасида 2,3-ўринларга кўтарилишга сазовор бўлганлар.

Президентимиз Қашқадарё вилоятига ташрифи чоғида таълим тизими билан ҳам алоҳида қизиқди ва йигит-қизларга кўпроқ турдаги касб ўргатиш масаласини кун тартибига қўйди. Дунё давлатлари бугун кичик ва ўрта бизнесга алоҳида эътибор қаратмоқда, аксар аҳоли ҳам шу йўл билан фаровонликка эришмоқда. Лекин турли-туман касб эгаларини тайёрламасдан туриб, менежмент санъатини пухта эгалламасдан кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириб бўлмайди, дея уқтирдилар.

Қишлоқ хўжалигида ва бизнес соҳасида бўлгани каби олий таълим бобида ҳам ҳали ишга солинмаган, мудраб ётган илмий салоҳият истаганча топилади. Таассуфки, шу давргача ҳам ўқув даргоҳимиз профессор-ўқитувчиларининг асосий машғулоти фақат дарс бериш, рисолалар ёзиш бўлиб келган. Тўғри, физика, биология, иссиқлик энергетикаси каби соҳаларда озмикўпми хўжалик ва давлат шартномалари асосида бюджетдан ташқари маблағ топиш ҳаракати эътиборга лойиқ. Аммо, Қашқадарёдек муаззам вилоятда, аграр соҳаси устувор, нефт ва газ саноати беқиёс заҳирага эга бўлган юртда тупроқшунос, биология ва кимё соҳаси олимлари эски ақидалар билан овуниб ўтирсалар, шубҳасиз, фандаги боқимандалик барҳам топмайди.

Ҳолбуки, табиатшунослик факультетининг университетда ҳар жиҳатдан мавқеи баланд. 10 факультет ичида кафедралар сони, олимлар илмий даражаси ва унвони эътибори билан алоҳида ажралиб туради. Табиатшунослик факультетида 5 та йўналиш мавжуд. Булар — география, кимё, биология, экология ва тупроқшунослик.

Президентимиз қашқадарёликлар олдига уруғчилик ечимини топиш йўлларини маслаҳат берганида, биз олимлар, рости, қаттиқ хижолат бўлдик. Сабаби, университетимизнинг воҳа дончилигида, саноатида, умуман, қишлоқ хўжалигида илмий нуқтаи назардан иштироки қониқарли аҳволда эмас эди.

Жамоамиз билан маслаҳатни бир жойга қўйдик. Эндиликда, табиатшунослик факультети негизида биология-тупроқшунослик ва кимё-география факультетлари ташкил этилди. Тупроқшунослик, ботаника, химия, экология кафедраларининг илмий-тадқиқотчилик имкониятлари кенгайтириладиган бўлди. Чунончи, воҳа ер тузилишининг сифат харитаси, уруғчилик ва навлар селекцияси билан шуғулланиш, кимё саноатининг маҳаллий шароит билан уйғунлигини таъминлаш билан боғлиқ илмий-тадқиқотларни амалга оширишга киришамиз.

— Маълумки, Кадрлар тайёрлаш миллий дастурида олий таълим муассасаларида илм-фан ривожи ва тадқиқотчилик фаолиятига алоҳида аҳамият берилган. Бу соҳада қандай ишлар амалга оширилади?

— Табиийки, университетимизни мумтоз ўқув юртлар мақомига кўтариш кўп жиҳатдан ўзимизга боғлиқ. Хорижий алоқалар ва ундан кузатиладиган мусбат жиҳатлар ўз йўлига. Бироқ, фикримча, асосий эътиборни ички имкониятлар ва уни оқилона ишга солишга қаратиш лозим. Буни физика-техника факультети мисолида изоҳлаш жоиз бўлади. Факультетнинг

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ТАШҚИ ИҚТИСОДИЙ ФАОЛИЯТ МИЛЛИЙ БАНКИ

2001йилда жаҳондаги энг йирик 1000 банк жумласидан 403-ўринни ва дунёда ишончлилиги (BIS рейтинги) бўйича 2-ўринни эгаллаган

ЎЗБЕКИСТОН МУСТАҚИЛЛИГИНИНГ ВА ЎЗМИЛЛИЙБАНК ТАШКИЛ ЭТИЛГАНЛИГИНИНГ 10 ЙИЛЛИГИ АРАФАСИДА

аҳоли муддатли омонатларининг барча турлари бўйича, шунингдек, «Сўм карточкаси» омонатлари бўйича ставкаларни 2001 йил 3 августдан 2 октябрга қадар 10 фоиз кўтаради

ва ишончли замонавий ҳисоб-китоб воситаси — Ўзмиллийбанк сўм карточкасини бепул олиш ноёб имкониятини таклиф этади.

Миллий банк «Асака» банки ва «Пахтабанк» ўз тўлов тизимларини бирлаштириб, сўм карточкаларига биргаликда хизмат кўрсата бошладилар:

— ҳисобварақ қаерда очилган бўлишидан қатъи назар, Ўзмиллийбанк сўм карточкаларидан банкомат орқали ҳам, Миллий банк, «Асака» банки, шунингдек, «Пахтабанк»нинг исталган муассасалари кассалари орқали ҳам ҳар доим нақд пул олиш мумкин;

— Ўзмиллийбанк карточкалари супермаркетларда, дўконлар, ресторанлар, маиший хизмат корхоналарида, уяли алоқа компанияларида, авиа ва темир йўл кассаларида, автомобилга мой қуйиш шохобчаларида тўлов воситаси сифатида қабул қилинади.

*Ўзмиллийбанк сўм карточкалари*нинг эгаларига ҳаёт ва саломатликларини бепул суғурталаш имкони берилади.

«Сўм карточкаси» омонати юбилей мукофотли ўйинида иштирок этади!

1991 2001 National Bank of Uzbekistan

Сиз қўшимча маълумотларни қуйидаги телефонлар орқали: (998 71) 137-62-83, 137-62-81 ёки банкимизнинг исталган муассасасидан олишингиз мумкин. www.nbu.com

ИСТИҚБОЛ ПОЙДЕВОРИ

илмий салоҳият заҳираси хусусида кўп гапириш мумкин. Муҳими, 50 нафар профессор-ўқитувчи орасида иссиқлик физикаси соҳасида анча таниқли олимлар бор. Қуёш энергиясидан халқ хўжалигида фойдаланиш муаммоларини тадқиқ этиш, унинг назарий ва амалий жиҳатларини ўрганиш ишлари бундан 15-20 йил муқаддам ҳозирги ҳолатдан анча баланд бўлганлигини айтишади. «Заррин нур» мажмуаси қарийб 1 гектар майдонни эгаллайди. Қуёш ҳароратини жиловлаш, унинг ҳаётбахш нуридан иссиқхоналарда фойдаланиб, исталган кўкатларни, мева-чеваларни етиштириш мақсад қилинган бу ўзига хос илмий тажриба майдонида анча маҳобатли ускуналар қалашиб ётибди. Қуритгич, иситгич мосламаларини олимларимизнинг ўзлари ихтиро қилганлар. Уларнинг айрим муқобиллари вилоят хўжаликларида ҳамон амалда. Қашқа воҳаси, худди қўшиқда айтилгани сингари, ярми пахта, ярми мевазор, олма-анорли боғлардан ташкил топган. Шундай экан, қиш мавсумида аҳолини помидор, бодринг, лимон ва бошқа дармондори кўкатлар билан таъминлаш, ёз-у кузда эса бепоён далаларда етиштирилган ноз-неъматларни, ўрик, қовун-тарвуз, узум ва шу кабиларни қоқлаш, қуритиш, улар заҳирасини яратиш, охир-оқибатда илмий асосга қўйилиши керакми-йўқми? Шу мақсадда «Заррин нур» мажмуасини илмий ҳаётга қайтаришни муддао, деб ҳисоблаймиз.

Биз иссиқлик энергетикаси соҳаси мутахассислари билан бафуржа маслаҳатлашиб олдик. Ботаник, биолог олимларимиз ҳам истиқболдаги ният-режаларимизни амалда бажариш мумкинлиги ҳақида сўз юритдилар. Иқтисодчиларимиз олдига қўйилган вазифалар — кичик ва ўрта бизнесни Қашқадарё шароитида йўлга қўйиш моделларини ишлаб чиқиш ва амалда татбиқ қилиш ҳамда яқин келажакда университет ҳудудида талабалар иштирокида кичик корхоналар тузиб ишга тушириш. Хуллас, замон талаби билан ҳисоблашмаган ҳамиша ютқазиб, ҳаётдан орқада қолишга мажбур бўлган. Бу бор ҳақиқат.

Президентимизнинг қамашилик талаба қизлар билан учрашувдаги фикр-мулоҳазалари, маслаҳатларидан келиб чиқиб иш тутадиган бўлсак, мавжуд ихтисосликларимиз мундарижаси билан қаноатланиб бўлмайди. Кафедралар фан штаблари сифатида ўзларининг алоҳида ажралиб турувчи «ўқувчиларини» — иқтидорли талабаларни кашф этишлари керак. Таассуфки, ҳозирга қадар «Умид» совриндори ёхуд Президент стипендияси соҳиби бўлган ёшлар, тадқиқотчилар бизда йўқ.

Магистрлар тайёрлашни энди йўлга қўяётирмиз. 2001-2002 ўқув йилида 8 йўналиш бўйича 29 бакалаврни магистратурага қабул қиламиз. Бу соҳадаги тайёргарлик ишларимиз ёмон эмас, бироқ, мен таъкидламоқчи бўлган жиҳат бошқа ёқда — магистрлик ихтисосликлари сонини биз камида 20 тага етказиш имконига эгамиз.

— Талабалар, уларнинг таҳсили, тарбияси бобидаги ишларга ҳам тўхталсангиз.

— Кундузги ва сиртқи таълим — жами 11 та факультетимизда 5,5 мингга яқин талаба ўқийди. Уларга 43 кафедрада фаолият кўрсатаётган 20 фан доктори, профессорлар, 180 дан зиёд фан номзоди, доцентлар сабоқ беради. Талаба-ёшлар ўқиши, тарбияси, юриш-туриши ҳамиша диққат марказимизда. Ҳатто, ҳозирги таътил ойларида ҳам бирон-бир шогирдларимизни эътибордан четда қолдираётганимиз йўқ.

Университетнинг Яккабоғ туманида жойлашган оромгоҳида ҳар йилгидек 500 га яқин талаба дам олади, у ерда ёзги ўқув-тарбиявий ишлар ташкил қилинган, булардан энг самаралиси «Халқаро бизнес мактаби» ташкил қилинган, «Инглиз тилини ўрганиш» курслари муваффақиятли фаолият юргизмоқда. 2002 йилда Бухорода бўлиб ўтадиган «Универсиада-2002»га борадиган спортчи талабаларнинг ҳам дам олишлари, ҳам кўнгилли ҳордиқ олишлари кўзда тутилган.

Университетда талабаларнинг яшаш шарт-шароитларини яхшилашга етарли аҳамият берилмоқда. Талабалар шаҳарчаси, бизнес мактаби таъмирланмоқда. Спорт майдончаларини ободонлаштириш, кўкаламзорлаштириш ишлари бошлаб юборилди. Талабалар шаҳарчасидаги ҳар бир талабалар уйида «Маънавият ва маърифат хонаси» ва кутубхона филиаллари мавжуд. Мураббий ўқитувчилар бошчилигида у ерда тез-тез маърифий суҳбатлар, турли шаклдаги давра мулоқотлари, мунозара ва баҳс кечалари ҳамда мусобақалар ўтказилиб турилади. Ҳар жума куни ташкил қилинган «Маънавият» кунлари ҳам факультетларнинг белгиланган режаси асосида ўзига хос қизиқарли суҳбат, маъруза ва концертлар уюштиришини кўзда тутган.

Донишмандлар сўзига иқтибос қилиб айтиш жоизки, Мустақиллик даврининг ҳозирги мураккаб босқичида нажот илмдандир, десак тўғри бўлади. Зотан, муҳтарам Президентимизнинг илм-фан равнақига, таълим тизимида «Ўзбек модели»ни яратишга мунтазам эътибор беришлари бежиз эмас. Биз ана шу жиҳатлардан хулосалар чиқаришимиз, Мустақиллик айёмининг янги — иккинчи ўн йиллигида олий таълим ислоҳотлари самарасини жамулжам этиш учун илмий қувватларимизни тўла сафарбар этишимиз керак бўлади.

«Халқ сўзи» мухбири Нарзулла РАВШАНОВ суҳбатлашди.

UltraSPARC III технологияси асосидаги ишончли, кенг кўламли сервер

Юқори самара, аниқлик талаб қилувчи, турли сервис, электрон хизматлари кўрсатиш учун мўлжалланган, тизимга қулай мослаштирилган Sun Fire 280R барча муаммоларингизни ҳал этади. У UltraSPARC III русумидаги юқори унумли иккита процессорлар билан жиҳозланган бўлиб, Sun Microsystems серверлари каби RAS имкониятлар, иккита кабель орқали мустақил равишда бир-бирини ҳимояловчи электр таъминотига эгалиги, олд панелдан маълумотларни сақлаш қурилмасига кириш осонлиги билан фарқланади.

Ички FC-AL шинага уланган қаттиқ дисклар «иссиқ» алмашиш қурилмалари каби ишлашга имкон яратади.

Тизим тўхтаб қолганидан сўнг автоматик равишда тикланишни қўллаб-қувватлайди ва олисдан бошқарилади.

Sun Fire 280R сервери 4RU ўлчамли бўлиб, 19 дюймли стандарт устунга жойлаштирилса (агар ўлчам аҳамиятга эга бўлса) ҳар жиҳатдан яхши.

ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ

• Такт частотаси 750МГц бўлган кучли иккитагача UltraSPAC III процессорлари — аввалги авлод процессорларига мос тушадиган янги авлод бинар-мослашув процессорларидир. • Таъминлаш блоклари ва иш билан таъминланадиган дискларига панелнинг олд қисмидан кириш қулай.	• Керагидан ортиқ, «иссиқ» алмашувни қўллаб-қувватлайдиган таъминот блоклари ва дисклари (таъминотни мустақил етказиб бериш билан). • Тизимни тўхтаб қолганидан сўнг автоматик равишда тиклаш ва олисдан бошқариш.	• Процессор, хотира ва PCI карталарни алмаштириш ҳамда уларга осон хизмат кўрсатиш учун стандарт 19 дюймли устунга салазкаларда ўрнатилади (72 дюймли устунга тўққиз тизимгача).	• Кучли, кенг кўламли ОС Solaris 8 бошқарувида ишлайди — жуда ишончли UNIX тизимидир.

4606

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ МАЪЛУМ ҚИЛАДИ:

(Вазирликлар, давлат қўмиталари ва идораларнинг умумий мажбурий тусдаги меъёрий ҳужжатларини давлат рўйхатидан ўтказиш ҳолати тўғрисида 2001 йил 30 июлдан 4 августгача бўлган маълумот)

I. Давлат рўйхатидан ўтказилди:

1. Ўзбекистон Республикаси Давлат божхона қўмитасининг 2001 йил 25 июлдаги 02/20-17-сон, Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлигининг 2001 йил 25 июлдаги ЭГ-01/01-3179-сон ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Ўзбекистон давлат стандартлаш, метрология ва сертификация марказининг 2001 йил 25 июлдаги АН-99/5-сон *«ЎзПЕК Лимитед» компанияси ваунинг ёрдамчи пудратчилари томонидан Ўзбекистон Республикаси божхона чегарасидан олиб ўтиладиган товарларнинг божхона расмийлаштируви қоидаларини тасдиқлаш тўғрисида»* қарори.

2001 йил 30 июлда 1057-сон билан рўйхатдан ўтказилди (2001 йил 9 августдан кучга киради).

2. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлигининг 2001 йил 23 июлдаги 75-сон ва Марказий банкнинг 2001 йил 23 июлдаги 198-В-сон *«Юкларни транспортда ташиш, моддий-техник ресурсларни етказиб бериш учун Ўзбекистон Республикаси ичида ўзаро ҳисоб-китобларни амалга ошириш ва 2001 йилда Тожикистон Республикасининг давлат қарзи бўйича хизмат кўрсатиш тартиби тўғрисида низомни тасдиқлаш ҳақида»* қарори.

2001 йил 4 августда 1058-сон билан рўйхатдан ўтказилди (2001 йил 14 августдан кучга киради).

3. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлигининг 2001 йил 3 июлдаги 51-сон, Макроиқтисодиёт ва статистика вазирлигининг 2001 йил 3 июлдаги 4-2/4-3-253 ҳамда «Ўзкоммунхизмат» агентлигининг 2001 йил 3 июлдаги 01-629-сон *«Коммунал хизматларга тарифларни шакллантиришда харажатлар таркибини аниқлаш ва рентабелликнинг чекланган даражасини жорий этиш бўйича низомни тасдиқлаш тўғрисида»* қарори.

2001 йил 4 августда 1059-сон билан рўйхатдан ўтказилди (2001 йил 14 августдан кучга киради).

II. Давлат рўйхатидан чиқарилди:

1. *Ўзбекистон Республикасида юкларни транспортда ташиш, газ етказиш, алоқа хизмати ва Тожикистон Республикасининг давлат қарзларига хизмат кўрсатиш бўйича ўзаро ҳисоб-китобларни амалга ошириш тартиби.* ЎзР Молия вазирлиги ва «Ўзбекистон темир йўллари» ДАТК томонидан тасдиқланган. (1997 йил 3 апрелда 321-сон билан рўйхатдан ўтказилган).

Адлия вазирининг 2001 йил 4 августдаги 116-мҳ-сон буйруғи билан чиқарилди.

2. *Юкларни транспортда ташиш, моддий-техник ресурсларни етказиб бериш учун Ўзбекистон Республикаси ичида ўзаро ҳисоб-китобларни амалга ошириш ва 2000 йилда Тожикистон Республикасининг давлат қарзи бўйича хизмат кўрсатиш тартиби.* ЎзР Молия вазирлиги ва «Ўзбекистон темир йўллари» ДАТК томонидан тасдиқланган. (2000 йил 14 апрелда 919-сон билан рўйхатдан ўтказилган).

Адлия вазирининг 2001 йил 4 августдаги 117-мҳ-сон буйруғи билан чиқарилди.

3. *Коммунал хизматлар ставка ва тарифларни шакллантиришда харажатлар таркибини аниқлаш услуби.* ЎзР Коммунал хизмат кўрсатиш вазирлиги томонидан тасдиқланган ва Молия вазирлиги, Давлат солиқ қўмитаси билан келишилган. (1999 йил 16 июнда 749-сон билан рўйхатдан ўтказилган).

Адлия вазирининг 2001 йил 4 августдаги 118-мҳ-сон буйруғи билан чиқарилди.

4. *«Ўздонмаҳсулот» Давлат акциядорлик корпорацияси корхоналарининг қишлоқ хўжалиги ва бошқа корхоналарга, шунингдек, жисмоний шахсларга, донни қайта ишлаш ва айирбошлаш операциялари бўйича кўрсатилган хизматлари учун ҳисоб-китоб қилиш тартиби.* «Ўздонмаҳсулот» Давлат акциядорлик корпорацияси томонидан тасдиқланган ва Молия вазирлиги, Давлат солиқ қўмитаси билан келишилган (1996 йил 13 июнда 251-сон билан рўйхатдан ўтказилган).

Адлия вазирининг 2001 йил 4 августдаги 119-мҳ-сон буйруғи билан чиқарилди.

5. *«Ўздонмаҳсулот» Давлат акциядорлик корпорацияси корхоналарининг донни тайёр маҳсулотга айирбошлаш шохобчаси тўғрисида низом.* «Ўздонмаҳсулот» Давлат акциядорлик корпорацияси томонидан тасдиқланган. (1996 йил 19 июнда 253-сон билан рўйхатдан ўтказилган).

Адлия вазирининг 2001 йил 4 августдаги 120-мҳ-сон буйруғи билан чиқарилди.

Мазкур норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар амалдаги қонун ҳужжатларига ўзгартиришлар киритилиши ва янги норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилиниши муносабати билан ёки Адлия вазирлиги тақдимномалари асосида ўз кучини йўқотди.

III. Давлат рўйхатидан ўтказиш рад этилди:

1. «Ўзкоммунхизмат» агентлигининг *«Жисмоний шахсларнинг мол-мулки бўлган бинолар ва иншоотларни баҳолаш, қайта баҳолаш учун Ўзбекистон Республикасининг шаҳарлари ҳамда шаҳарчаларидаги кўп қаватли турар жойларни тиклаш қийматининг яхлитланган кўрсаткичлари 1-тўпламини тасдиқлаш тўғрисида»* буйруқ.

2. «Ўзкоммунхизмат» агентлигининг *«Жисмоний шахсларнинг мол-мулки бўлган бинолар ва иншоотларни баҳолаш, қайта баҳолаш учун Ўзбекистон Республикасининг шаҳарлари, шаҳарчалари ҳамда қишлоқ жойларида якка тартибда қурилган иморатлар ва иншоотларни тиклаш қийматининг яхлитланган кўрсаткичлари 2-тўпламини тасдиқлаш тўғрисида»* буйруқ.

3. *Техник иқтисодий асослар, қурилиш лойиҳалари ва шаҳарсозлик ҳужжатларини давлат экспертизасидан ўтказиш тартиби тўғрисида йўриқнома.* «Давархитектқурилиш» қўмитаси томонидан тақдим этилган.

4. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлигининг *«Адрес рўйхатларини тузиш ва давлат бюджети маблағлари ҳисобидан бино ва иншоотларни капитал таъмирлашни молиялаш тартиби тўғрисида низомни тасдиқлаш ҳақида»* қарори.

5. *«Ўзпахтасаноатсотиш» уюшмасининг «Пахта тозалаш заводлари хизматлари учун келишилган тарифларни тасдиқлаш тўғрисида»* қарори.

Тақдим этилган ҳужжатларда амалдаги қонунчиликка зид қоидалар мавжуд ёки улар меъёрий ҳужжатларга қўйилган талабларга жавоб бермайди. Давлат рўйхатидан ўтказиш рад этилган меъёрий ҳужжатлар Адлия вазирлигининг хулосалари ҳисобга олинган ҳолда қайта ишланган тақдирда давлат рўйхатидан ўтказиш учун такроран тақдим этилиши мумкин.

IV. Ҳуқуқий экспертизадан ўтказилмоқда:

1. Ўзбекистон Республикаси Давлат мулки қўмитасининг *«Қўшимча инвестициялар, шу жумладан хорижий инвестицияларни жалб қилиш ҳисобига акциядорлик жамиятларининг устав фондларини ошириш тартиби тўғрисида низомни тасдиқлаш ҳақида»* қарори.

2. Ер ресурслари давлат қўмитаси, Ўзгеодезкадастр ва Давлат табиатни муҳофаза қилиш қўмитасининг *«Ўзбекистон Республикасида ерларни мониторинг қилиш бўйича йўриқномани тасдиқлаш тўғрисида»* қарори.

3. *Ўзбекистон Республикаси Олий хўжалик суди, Марказий банк ва Давлат солиқ қўмитасининг «Хўжалик судлари томонидан тижорат банклари ва уларнинг мижозлари ўртасидаги шартномавий мажбуриятларни бузилишига оид низоларни кўриб чиқиш, хўжалик суди қарорларини банклар ва солиқ идоралари томонидан ижро этиш ҳамда ҳисобот юритиш ва умумлаштириш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида»* қарори.

4. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг *«Қўшимча уй-жой олиш ҳуқуқини берувчи касалликлар рўйхатини тасдиқлаш тўғрисида»* қарори.

5. Ўзбекистон Республикаси Марказий банкининг *«Ваколатли банкларда чет эл валютасидаги ҳисобварақларни юритиш тартиби тўғрисида низомни тасдиқлаш ҳақида»* қарори *(янги таҳрирда).*

6. Ўзбекистон Республикаси Марказий банкининг *«Тижорат банкларига чет эл валютасида операцияларни амалга ошириш учун лицензиялар бериш қоидаларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»* қарори.

7. Ўзбекистон Республикаси Марказий банкининг *«Ваколатли банкларда норезидентларнинг Ўзбекистон Республикаси миллий валютасида ҳисобварақларни юритиш тартибига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»* қарори.

8. *Ўзбекистон Почта ва телекоммуникациялар агентлиги ва Парвоз хавфсизлиги назорати бўйича Ўзбекистон Республикаси Давлат нозирлиги «Ўзбекистон Республикаси ҳаво йўллари бўйича почта ташиш қоидаларини тасдиқлаш тўғрисида»* қарори.

Адлия вазирлиги томонидан давлат рўйхатидан ўтказишнинг белгиланган тартибига зид равишда амал қилаётган қуйидаги меъёрий ҳужжат аниқланди:

1. Ўзбекистон Республикаси Давлат божхона қўмитасининг 1999 йил 15 ноябрдаги 1/12-06565 СК. ЎзР Давлат божхона қўмитаси томонидан тасдиқланган.

Давлат рўйхатидан ўтказилмаган меъёрий ҳужжатлар кучга кирмаган ҳужжат сифатида ҳуқуқий оқибатларга олиб келмайди ҳамда тегишли ҳуқуқий муносабатларни тартибга солиш, ундаги кўрсатмалар бажарилмаганлиги учун фуқаролар, мансабдор шахслар, корхоналар ва ташкилотларга бирор-бир жазо қўллаш учун асос бўлиб хизмат қилмайди. Юқорида кўрсатилган меъёрий ҳужжат бўйича Адлия вазирлиги томонидан тегишли идорага ушбу ҳужжатни ижродан чақириб олиш ва бекор қилиш тўғрисида тақдимнома киритилди.

Маълумотлар Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигининг Идоравий меъёрий ҳужжатларни давлат рўйхатидан ўтказиш бошқармаси томонидан тайёрланди.

Саволлар ва таклифлар учун телефонлар: 133-38-67, 132-00-28

«КАМАЛАК»

ХУСУСИЙЛАШТИРИШ ИНВЕСТИЦИЯ ФОНДИ

АКЦИЯДОРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

«Камалак» ХИФ акциядорларининг 2001 йил 7 июлдаги умумий йиғилиши қарорига биноан ХИФнинг 2000 йилдаги фаолияти натижалари бўйича ҳар бир акцияга 100 сўмдан дивиденд белгиланган. Дивидендларни тўлаш акциядорларнинг яшаш ҳудуди бўйича амалга оширилади.

Андижон, Фарғона, Тошкент вилоятлари ва Тошкент шаҳрида истиқомат қилувчи «Камалак» ХИФ акциядорлари «Ҳамкорбанк»нинг бўлимларидан оладилар, яъни:

- Андижон шаҳар ва туманида истиқомат қилувчилар — «Ҳамкорбанк»нинг Нодирабегим бўлимида, манзили: ***Андижон шаҳри, Бозор кўчаси, 2, Эски шаҳардаги Бобур номли вилоят кутубхонаси орқасида;***
- Асака туманида истиқомат қилувчилар — «Ҳамкорбанк»нинг Асака бўлимида, манзили: ***Асака шаҳри, Бобур кўчаси, 64, Ёғ заводи олдидаги катта плакат ёнида;***
- Балиқчи туманида истиқомат қилувчилар — «Ҳамкорбанк»нинг Чинобод бўлимида, манзили: ***Чинобод қишлоғи, Чинобод шоҳкўчаси, 19, Чинобод ип-газлама комбинати ёнида;***
- Бўз ва Улуғнор туманидагилар — «Ҳамкорбанк»нинг Бўз шаҳри бўлимида, манзили: ***Бўз шаҳри, А.Икромов кўчаси, 29, туман ДАН бўлими рўпарасида;***
- Булоқбоши туманидагилар — Булоқбоши бўлимида, манзили: ***Булоқбоши шаҳри, М.Исмоилий кўчаси, туман марказий деҳқон бозори биносида;***
- Жалақудуқ туманидагилар — Жалақудуқ туман бўлимида, манзили: ***Жалақудуқ шаҳри, Ўзбекистон кўчаси, Халқ банки рўпарасида, «Чинор» ресторани ёнида;***
- Избоскан туманидагилар — Избоскан бўлимида, манзили: ***Пойтуғ шаҳри, туман телеграфи биноси рўпарасида;***
- Қўрғонтепа тумани, Қорасув ва Хонобод шаҳридагилар — Қўрғонтепа бўлимида, манзили: ***Қўрғонтепа шаҳри, Мустақиллик кўчаси, 98, шаҳарга киришда айланма йўлдан чапга кирилади;***
- Марҳамат туманидагилар — Марҳамат туман бўлимида, манзили: ***Марҳамат шаҳри, Навоий кўчаси, 1, Халқ банки биноси рўпарасида;***
- Олтинкўл туманидагилар — Олтинкўл туман бўлимида, манзили: ***Олтинкўл шаҳри, туман газлаштириш идораси биносида;***
- Пахтаобод туманидагилар — Пахтаобод бўлимида, манзили: ***Пахтаобод шаҳри, Пахта тозалаш заводи биносида;***
- Хўжаобод туманидагилар — Хўжаобод туман бўлимида, манзили: ***Хўжаобод тумани, Мадёров номли агрофирма маданият саройида;***
- Шаҳрихон туманидагилар — Шаҳрихон бўлимида, манзили: ***Шаҳрихон шаҳри, Ҳамза кўчаси, 2, «Ғаллабанк» ёнида;***
- Тошкент шаҳри ва вилоятида истиқомат қилувчилар — «Ҳамкорбанк»нинг Тошкент шаҳар бўлимида, манзили: ***Тошкент шаҳри, Олмазор мавзеси, Фурқат кўчаси, 14, Халқлар дўстлиги саройи рўпарасидаги Олимпия қўмитаси биноси ёнида;***
- Фарғона вилоятида истиқомат қилувчилар — «Ҳамкорбанк»нинг Фарғона шаҳар бўлимида, манзили: ***Фарғона шаҳри, Қори-Ниёзий кўчаси, 22, Ал-Фарғоний боғи орқасида.***

Наманган вилоятида истиқомат қилувчи «Камалак» ХИФ акциядорлари Наманган шаҳар «Халқ банки» бўлимидан дивидендларини олишлари мумкин, манзили: Наманган шаҳри, Лутфий кўчаси, 5-уй. Республикамизнинг бошқа вилоятларида яшовчи акциядорларига дивидендлар почта орқали юборилади.

Ҳурматли акциядорлар!

Дивиденд олиш учун банкка борганингизда паспорт ва акцияларнинг сертификатини олишни унутманг. ХИФ акциядорларига олдинги йиллар давомида ҳисобланган ва вақтида олинмаган дивидендлар ҳам қайта расмийлаштирилмоқда. Олдинги йиллар учун дивиденд олиб улгурмаган акциядорлар юқоридаги банк бўлимларида шу йилнинг охиригача дивиденд олиш имкониятига эга бўладилар. Эски паспорт бўйича акция сотиб олган ёки акция олганидан кейин паспорти ўзгарган акциядорлар қуйидаги манзилга келиб янги паспорт маълумотлари бўйича қайта рўйхатдан ўтишлари сўралади:

Андижон шаҳри, Ш.Рашидов кўчаси, 19.

Ўзгарган паспорт маълумотларини хабар қилмаган акциядорлар 2002 йилдан бошлаб дивиденд олишда қийинчиликларга дуч келишлари мумкин.

Шунинг учун олдиндан ҳаракат қилишингизни сўраймиз.

Маълумот учун телефон рақамларимиз: 24-41-00, 24-48-36.

4611

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ИҚТИСОДИЁТ УНИВЕРСИТЕТИНИНГ ИХТИСОСЛАШГАН ОЛИЙ БИЗНЕС МАКТАБИ

2001-2002 ЎҚУВ ЙИЛИГА АБИТУРИЕНТЛАРНИ ҚУЙИДАГИ ЙЎНАЛИШЛАР БЎЙИЧА

ҚАБУЛ ҚИЛАДИ:

Кундузги бўлимга:
- *бизнес бошқаруви;*
- *молия;*
- *бухгалтерия ҳисоби ва аудит;*
- *солиқ ва солиққа тортиш;*
- *туризм менежменти.*

Сиртқи бўлимга:
- *бизнес бошқаруви;*
- *молия;*
- *бухгалтерия ҳисоби ва аудит;*
- *банк иши;*
- *солиқ ва солиққа тортиш.*

Ўқиш муддати кундузги бўлимда 2 йил,сиртқи бўлимда 2 йилу 8 ой. Ўқиш якуни бўйича таълимнинг ўрта махсус даражасини белгиловчи малака ва ўрнатилган намунадаги диплом берилади.

Бундан ташқари бизнес ва тадбиркорлик соҳасида фаолият кўрсатаётган ёки ўз хусусий ишини йўлга қўймоқчи бўлган шахслар учун «Бизнес асослари» бўйича 1 йиллик дастур ҳам ташкил этилган. 1 йиллик дастурни муваффақиятли якунлаганларга сертификат берилади.

Ўқиш ўзбек ва рус тилларида олиб борилади. Дарсларни Тошкент давлат иқтисодиёт университети ва бошқа олий ўқув юртларининг профессор-ўқитувчилари ҳамда ишлаб чиқаришдан таклиф этилган етакчи мутахассислар олиб борадилар.

Абитуриентларнинг ҳужжатлари 2001 йил 5 августдан 5 сентябргача қабул қилинади. Абитуриентлар тест синовлари натижалари бўйича қабул қилинадилар. Ётоқхонага муҳтож талабалар ётоқхона билан таъминланадилар.

Маълумот учун телефонлар: (3712) 45-85-96, 45-24-40.

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Олмазор кўчаси, 183 (Муқимий номли театр биноси орқасида), 1-корпус (собиқ 1-ётоқхона биноси), 2-қават, Ихтисослашган олий бизнес мактаби (Тошкент давлат иқтисодиёт университети ҳудуди).

4579

Янги китоблар

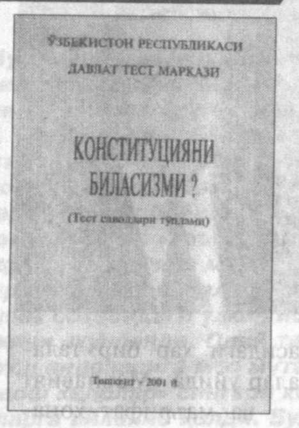

«Конституцияни биласизми?»

Вазирлар Маҳкамаси Давлат тест маркази мамлакат Конституциясини чуқур ўрганиш, шу аснода аҳолининг ҳуқуқий билим даражасини ошириш мақсадида «Конституцияни биласизми?» деган сарлавҳада тест саволлар тўпламини китоб ҳолида чоп этди. Унда Асосий қонунимиз билан боғлиқ 210 та саволнинг ҳар бирига бештадан жавоб тақдим этилган. Саволлар аниқ, равон ва тушунарли бўлганлиги учун Ўзбекистон Конституциясида баён этилган қоидаларни ўрганиш осон кечади.

Давлат тест марказининг бу ташаббуси ҳар жиҳатдан эътиборга сазовордир.

ИҚТИСОДИЙ ТАДҚИҚОТЛАР МАРКАЗИ

«Uzbekistan Development Gateway» лойиҳаси доирасида ташкилотингизнинг «Интернет» тармоғида информацион иштирокини таъминлаш мақсадида сайтингизни яратиш ва оммалаштириш каби тўла мажмуадаги хизматларини таклиф этади.

«Интернет» тармоғида сизнинг сайтингизни яратиб, дунёнинг барча мамлакатларида ваколатхоналарингизни очамиз.

Биз тайёрлаган сайт орқали сиз:

- *ўз ташкилотингиз ҳақида барча керакли маълумотни жойлаштириб,полиграфия ва почта чиқимларида пулингизни тежаб қоласиз;*
- *интернет-адресга,масалан http://www.company.com ва кўпгина электрон почта адресларига,масалан name@company.com,эга бўласиз,қидирув тизимларида сайтингизни рўйхатдан ўтказамиз,шунингдек баннерлар айирбошлаш тизимига киритиласиз;*
- *бепул ва доимий асосда ўз хизмат ҳамда маҳсулотларингизни маҳаллий ва чет эл мижозларига реклама қила оласиз;*
- *чет эл компанияларини жалб этган ҳолда тендер ва савдоларни бепул ўтказасиз;*
- *халқаро ва маҳаллий ҳамкорларингиз олдида ташкилотингиз имиджини ошира оласиз ва сиз билан ҳамкорлик қилиш имкониятларидан огоҳ этасиз.*

Манзил: Тошкент шаҳри, Буюк Ипак йўли кўчаси, 71, 1-қават.

Қўшимча маълумот олиш учун Латиф Норовга, Тошкентдаги қуйидаги телефонлар: 67-05-26, 67-87-18 ёки latif@cer.uz. орқали мурожаат қилинг.

4530

«TURON LRS PLAST-SAVDO SERVIS» МЧЖ

— ишлаб чиқарувчининг расмий дилери

газ, сув, канализация оқимлари ҳамда кимёвий агрессив моддаларни етказиб бериш (транспортировка) учун ишлатиладиган

ПОЛИЭТИЛЕН ҚУВУРЛАРНИ таклиф этади.

Барча маҳсулотлар Германиянинг «Krauss Maffei» фирмасининг юқори технологик ускуналарида тайёрланиб, ишлаб чиқарувчининг баҳосида сотилади.

Полиэтилен қувурларнинг хизмат қилиш муддати 50 йилдан зиёд.
Қувурларнинг диаметри 20 миллиметрдан 250 миллиметргача, иш босими 20 атмосферагача, 60 даража иссиқликка чидамли.
Қувурларнинг узунлиги, диаметрига қараб, 2 метрдан 500 метргача.

Қўшимча маълумотларни қуйидаги телефонлар орқали олишингиз мумкин: 22-42-06, 170-62-86, 170-63-27, 131-25-86, факс 137-20-77.

АКЦИЯДОРЛИК ТИЖОРАТ «ПАХТА БАНК»

ўз акциядорлари ва мижозларини, бутун Ўзбекистон халқини республикамиз мустақиллигининг 10 йиллик байрами билан табриклайди.

Юбилей шарафига 2001 йил 10 августдан 20 августгача бўлган давр мобайнида 3 ойдан 1 йил муддатгача очилиб, ҳар ойда йиллик 40 фоиздан 60 фоизгача даромад тўланадиган янги

«ИСТИҚЛОЛИНГ МУБОРАК»

омонатини таклиф этади.

Ушбу қувончли кунларда сизларга соғлик, оилавий бахт ва муваффақиятлар тилайди!

«ПАХТА БАНК»

ФАРОВОНЛИГИНГИЗ КАЛИТИДИР!

4595

Ҳурматли ҳамшаҳарлар!

РЕСПУБЛИКАМИЗ ВИЛОЯТЛАРИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР ҲОКИМЛИГИ ТОМОНИДАН 2001 йил 1 августдан 10 сентябргача МУСТАҚИЛЛИК БАЙРАМИГА БАҒИШЛАНГАН

МЕВА-САБЗАВОТ САВДО ЯРМАРКАЛАРИ

ТОШКЕНТ ШАҲРИНИНГ ҲАММА ТУМАНЛАРИДА ТАШКИЛ ЭТИЛДИ ВА УЛАР ҚУЙИДАГИ МАНЗИЛЛАРДА ЖОЙЛАШГАН:

Акмал Икромов тумани	-	«Фарҳод» бозори ҳудудида
Бектемир тумани	-	«Сувсоз» бозори ҳудудида
Миробод тумани	-	«Миробод» бозори ҳудудида
Мирзо Улуғбек тумани	-	«Нур» маҳалласи майдонида
Собир Раҳимов тумани	-	«Қорақамиш» бозори ҳудудида
Сирғали тумани	-	Сирғали-6 мавзеси, «Сирғали» бозори ҳудудида
Чилонзор тумани	-	Фарҳод кўчаси, метронинг «Чилонзор» бекати олдида
Ҳамза тумани	-	Кадишев кўчаси, «Авиасозлар бозори» ҳудудида
Шайхонтоҳур тумани	-	Ибн Сино мавзеси, бозор ҳудудида
Юнусобод тумани	-	Юнусобод мавзеси, 19-даҳа, Т.Зоҳидов кўчасида
Яккасарой тумани	-	Абдулла Қаҳҳор кўчасида

Мева-сабзавот савдо ярмаркалари ҳудудида озиқ-овқат ва умумий овқатланиш маҳсулотлари савдоси кенг кўламда ташкил этилган.

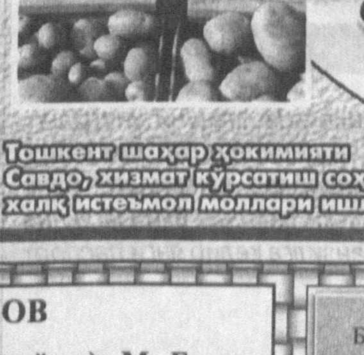

Мева-сабзавот савдо ярмаркаларига марҳамат!

Тошкент шаҳар ҳокимияти Савдо, хизмат кўрсатиш соҳаси ва халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш департаменти.

4592

«ХАЛҚ СЎЗИ» «НАРОДНОЕ СЛОВО»

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир: Аббосхон УСМОНОВ

Таҳрир ҳайъати: Э. Болиев (масъул котиб — «Халқ сўзи»), М. Егоров (масъул котиб — «Народное слово»), Ш. Жабборов (бош муҳаррир ўринбосари — «Халқ сўзи»), Ш. Ризаев, С. Зинин, М. Миралимов, С. Муҳиддинов, М. Сафаров, Р. Фарҳодий, И.Худоёров, И. Шоғуломов, О. Қаипбергенов (бош муҳаррир ўринбосари — «Народное слово»), Ў. Ҳошимов.

ТЕЛЕФОНЛАР:
Газетхонлар билан алоқа ва минтақалар бўлими 136-29-89; Котибият 133-10-28; Эълонлар 136-09-25.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00001
Буюртма Г — 2715. 23097 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган.
Қоғоз бичими А—2
Газета IBM компьютерида терилди ва операторлар Жамшид Тоғаев ва Зокир Болтаев томонидан саҳифаланди.
Таҳририятда ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.

МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП,
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Навбатчи котиб — Ю. Ҳамидов.
Навбатчи муҳаррир — Н. Тошев.
Навбатчи — У. Файзиева.
Мусаҳҳиҳ — Ш. Машраббоев.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41. Босишга топшириш вақти— *22.15* 1 2 3 4 5 6